[2023] 6 ఎస్.సి.ఆర్.

బాలు సుదమ్ ఖల్దే మరియు ఇతరులు వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం

(క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 1910 ఆఫ్ 2010)

మార్చి 29, 2023

[సుధాంశు ధులియా మరియు జె.బి. పర్దివాలా, జె.జె.]

పీనల్ కోడ్, 1860:

సెక్షన్ 302 ఆర్/డబ్ల్యూ 34 - ఇరుపక్షాల మధ్య జరిగిన వాగ్వాదం ఫలితంగా జరిగిన ఘర్షణలో మొదట సమాచారం ఇచ్చిన వ్యక్తి తలపై దాడి చేసి, మృతుడిని తీవ్రంగా గాయపరిచి మరణించాడు - పిటిషనర్లు యు/ఎస్ 302 ఆర్ /డబ్ల్యు 34 ను దోషులుగా నిర్ధారించారు మరియు జీవిత ఖైదు విధించారు, అయితే, ఎ -2 మరియు ఎ -4 లను నిర్దోషులుగా విడుదల చేశారు - హైకోర్టు తీర్పును సమర్థించింది - జోక్యం - నిలుపుదల: అవసరం లేదు - ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షుల మౌఖిక సాక్ష్యాలు స్థిరంగా ఉన్నాయి మరియు ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షులు చెప్పిన నేత్ర వెర్షన్ ను కోర్టు విశ్వసించడానికి సరైన కారణం లేదు - వారు నమ్మదగిన సాక్షులు అని కింది కోర్టులు ఏకకాలంలో కనుగొన్న విషయాన్ని నమోదు చేశాయి - ప్రత్యక్ష సాక్షుల క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచనలు నేరం జరిగిన ప్రదేశంలో మొదటి ఇన్ఫార్మర్ ఉనికిని మరియు వాస్తవికతను నిర్ధారిస్తాయి దాడిని కూడా అంగీకరించారని చెప్పవచ్చు - పిడబ్ల్యు 3 ని రెస్ గెస్టే సాక్షిగా పేర్కొనవచ్చు - 1872 చట్టంలోని 6 మరియు 7 వ అధ్యాయాలు, పిడబ్ల్యు -3 యొక్క ప్రకటన యొక్క ఆమోదయోగ్యత ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది - గాయాల స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే , అవి ప్రమాదకరమైన ఆయుధాల వల్ల

సంభవించాయి, అవి శరీరంలోని కీలక భాగానికి వర్తించబడ్డాయి, ఇది ఎస్. 302 కేసు - కేసు 4 నుండి 300 వరకు మినహాయింపు పరిధిలోకి రాదు - సంఘటన క్షణికావేశంలో సంభవించిందని మరియు పోరాటం కూడా అకస్మాత్తుగా జరిగిందని భావించి, పిటిషనర్లు చనిపోయిన వ్యక్తిపై ప్రమాదకరమైన ఆయుధంతో తొమ్మిది దెబ్బలు కొట్టారు. నిరాయుధుడు మరియు నిస్సహాయుడు- ఎవిడెన్స్ యాక్ట్, 1872 - ఎస్.6 మరియు 7.

సెక్షన్ 300 కు మినహాయింపు 4 - దీని యొక్క అనువర్తనం - నిర్వహించబడింది: ఒక కేసును మినహాయింపు 4 పరిధిలోకి తీసుకురావడానికి అందులో పేర్కొన్న అన్ని పదార్థాలను కనుగొనాలి .

సాక్ష్యం:

మౌఖిక సాక్ష్యం - స్పష్టమైన విలువ - నిర్వహించబడింది: నేత్ర సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడం కష్టమైన పని - కంటి సాక్ష్యాన్ని ప్రశంసించడానికి స్థిరమైన లేదా సూటిగా ఉండే సూత్రం లేదు - ప్రత్యక్ష సాక్షుల సాక్ష్యం యొక్క విలువను అంచనా వేయడంలో, కేసు యొక్క పరిస్థితులలో,సంఘటన జరిగిన ప్రదేశంలో లేదా అటువంటి పరిస్థితులలో వారి ఉనికిని విశ్వసించడం సాధ్యమేనాఅనేదిరెండు ప్రధాన పరిగణనలు.వాస్తవాలు మరియు రెండవది,వారి సాక్ష్యాలలో సహజంగా అసాధ్యమైన లేదా నమ్మదగినది ఏదైనా ఉందా.

క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ - డిఫెన్స్ కౌన్సెల్ద్వారా వాస్తవాన్ని అంగీకరించడం లేదా అంగీకరించడం - స్వభావం - నిర్వహించబడింది: ఒక డిఫెన్స్ న్యాయవాది ఒక వాస్తవాన్ని అంగీకరించడం లేదా ఏదైనా మినహాయింపు ఇవ్వడం ఖచ్చితంగా తన క్లయింట్ కు కట్టుబడి ఉంటుంది, చట్టంలోని రాయితీ తప్ప - అందువల్ల,క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో ఒక సాక్షికి డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచనఏ విధంగానైనా నేరారోపణ స్వభావాన్ని

కలిగి ఉన్నట్లు తేలితేనిందితుడిని ఖచ్చితంగా కట్టడి చేస్తుంది -తన న్యాయవాదికి సూచనలుచేసే అధికారం లేదనే వాదనతో నిందితుడు తప్పించుకోలేడు.తన క్లయింట్ కు వ్యతిరేకంగా అడ్మిషన్ల స్వభావంలో.

సిద్ధాంతాలు/సూత్రాలు: సూత్రం Res Gestae – రూల్ ఆఫ్ – నిర్వహించబడింది: 6 వ అధ్యాయంలో పొందుపరచబడిన నియమాన్ని సాధారణంగా రెస్జెస్టే నియమం అని పిలుస్తారు - దీని అర్థం సమస్యలో లేనప్పటికీ,"ఒకే లావాదేవీలో భాగంగా" సమస్యలోని వాస్తవంతో ముడిపడి ఉన్న వాస్తవంతనంతట తానుగా సంబంధితమవుతుంది - సాక్ష్య చట్టం, 1872 – సెక్షన్స్ 6 మరియు 7.

అప్పీలును తోసిపుచ్చిన హైకోర్టు

నిర్వహించబడింది: 1.1 నేత్ర సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడం చాలా కష్టమైన పని. కంటి సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడానికి స్థిరమైన లేదా స్ట్రెయిట్-జాకెట్ సూత్రం లేదు. [పేరా 25] [865-ఇ]

1.2 ప్రత్యక్ష సాక్షుల సాక్ష్యాల విలువను అంచనా వేయడంలో, రెండు ప్రధాన పరిగణనలు, కేసు యొక్క పరిస్థితులలో, సంఘటన జరిగిన ప్రదేశంలో వారి ఉనికిని విశ్వసించడం సాధ్యమేనా లేదా వారు వెల్లడించిన వాస్తవాలను చూడటానికి వీలు కల్పించే పరిస్థితులలో మరియు రెండవది, వారి సాక్ష్యాలలో సహజంగా అసాధ్యమైన లేదా నమ్మదగినది ఏదైనా ఉందా అనేది. ఈ రెండు అంశాలకు సంబంధించి, ఆ సాక్షుల నుంచి సేకరించిన లేదా వారి ఉనికిని దెబ్బతీసే లేదా వారి వాంగ్మూలాల యొక్క వాస్తవికతను అప్రతిష్ఠపాలు చేసే ఇతర సాక్ష్యాల ద్వారా స్థాపించబడిన పరిస్థితులు, వారి సాక్ష్యానికి కోర్టు ఇచ్చే విలువపై

ప్రభావం చూపుతాయి. నిందితుడి అభ్యర్థన కేవలం తిరస్కరణ మాత్రమే అయినప్పటికీ, ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షుల సాక్ష్యాలను దాని స్వంత అర్హతల ఆధారంగా పరిశీలించాల్సి ఉంటుంది, నిందితులు ఖచ్చితమైన అభ్యర్థనను లేవనెత్తినప్పుడు లేదా ప్రాసిక్యూషన్ కు విరుద్ధమైన సానుకూల కేసును ప్రతిపాదించినప్పుడు, అటువంటి పిటిషన్ లేదా కేసు యొక్క స్వభావం మరియు దానికి సంబంధించిన సంభావ్యతలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యం.. [పేరా 27] [868-సి-ఇ]

1.3 పిడబ్ల్యు 1, 2, 3 ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షుల మౌఖిక సాక్ష్యాలు స్థిరంగా ఉన్నాయి మరియు ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షులు చెప్పిన కంటి వెర్షన్ ను కోర్టు విశ్వసించడానికి సరైన కారణం లేదు. ట్రయల్ కోర్టుతో పాటు హైకోర్టు ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షుల మౌఖిక సాక్ష్యాలను నిశితంగా పరిశీలించి, వారు నమ్మదగిన సాక్షులు అని ఏకకాలంలో కనుగొన్నారు. [పేరా 28] [868-ఎఫ్-జి]

1.4 భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 136 ప్రకారం అధికారాన్ని వినియోగించడంలో, ఈ కోర్టు సాధారణంగా, చాలా ప్రత్యేక పరిస్థితులలో లేదా దిగువ న్యాయస్థానాలు చేసిన ఘోరమైన తప్పిదం విషయంలో తప్ప, వాస్తవం యొక్క సమకాలీన ఫలితాలలో జోక్యం చేసుకోదు. హైకోర్టు "ఏడుపు పరిస్థితులను" మరియు "నిరూపితమైన వాస్తవాలను" విస్మరించినప్పుడు లేదా "క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్రం యొక్క బాగా స్థాపించబడిన సూత్రాలను ఉల్లంఘించినప్పుడు మరియు దుర్వినియోగం చేసినప్పుడు" లేదా నిందితులకు అనుమాన ప్రయోజనాన్ని ఇవ్వడానికి నిరాకరించినప్పుడు మాత్రమే, ఈ న్యాయస్థానం చట్టపరంగా తప్పు నిర్ణయాలను సరిదిద్దడానికి జోక్యం చేసుకుంటుంది. మధ్యవర్తిత్వం అనేది ఈ కోర్టు వేరే నిర్ధారణకు రావడానికి కారణం మాత్రమే కాదు, తీసుకున్న నిర్ణయాలను తారుమారు చేయడానికి

మరియు నిందితులు నిర్దోషులు / దోషులు అని నిర్ధారించడానికి తప్పనిసరి పరిస్థితులు ఉంటే తప్ప. ఏకకాలంలో, ఏకకాలంలో, విశ్వాసం యొక్క ఫలితాలలో జోక్యం చేసుకోవడంలో పరిమితులు ఉన్నాయి. [పేరా 30] [871-సి-ఇ]

1.5 క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో సాక్షులకు డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచన ఏ విధంగానైనా నేరారోపణ స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్నట్లు తేలితే నిందితుడిని ఖచ్చితంగా కట్టడి చేస్తుంది మరియు తన క్లయింట్ కు వ్యతిరేకంగా అడ్మిషన్ల స్వభావంలో సూచనలు చేసే అధికారం అతని న్యాయవాదికి లేదనే వాదనపై నిందితుడు తప్పించుకోలేడు. డిఫెన్స్ న్యాయవాది ఏదైనా రాయితీ లేదా వాస్తవాన్ని అంగీకరించడం ఖచ్చితంగా అతని క్లయింట్ కు కట్టుబడి ఉంటుంది, చట్టం యొక్క పాయింట్ పై రాయితీ తప్ప. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచనకు సాక్షి ఇచ్చిన సమాధానానికి ఏ విధంగానైనా నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధారిస్తే దానికి విలువ, ఉపయోగం ఉండదన్న వాదనను అంగీకరించలేం. [పేరా 38, 39] [873-బి-డి]

1.6 సహేతుకమైన సందేహాలకు తావులేకుండా నిందితులపై కేసును రుజువు చేసే ప్రాథమిక బాధ్యత ప్రాసిక్యూషన్ పైనే ఉంటుందనేది క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్రం యొక్క ప్రధాన సూత్రం. ప్రాసిక్యూషన్ తన కేసును తన కాళ్లపై తాను నిరూపించుకోవాలి మరియు డిఫెన్స్ యొక్క బలహీనత నుండి ప్రయోజనం పొందకూడదు లేదా ప్రయోజనం పొందకూడదు అనేది చట్టం యొక్క ప్రాథమిక సూత్రం. ప్రాసిక్యూషన్ తన కేసును తన కాళ్లపై తాను నిరూపించుకోలేకపోతే, సాక్షులకు డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచనలకు సమాధానం రూపంలో సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధారించవచ్చని ఈ కోర్టు ఒక్క

క్షణం కూడా సూచించడం లేదు. ఈ కేసులో ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షుల సాక్ష్యాలు ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నింపుతున్నాయని, వారి సాక్ష్యాల్లో ఏమీ లేదని, వాటి ఆధారంగా వారు నమ్మదగిన సాక్షులు కాదని చెప్పవచ్చని నిర్ధారణకు వచ్చారు. ఇలాంటి నిర్ధారణకు వచ్చిన తర్వాత, ప్రత్యక్ష సాక్షులకు డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచనలను పరిశీలించవచ్చు, నిందితులు, ప్రత్యక్ష సాక్షులు రాత్రి వేళల్లో ఉన్నట్లు నిర్ధారించే వారికి సమాధానం ఇవ్వవచ్చు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, నిందితులు ఏ విధంగానైనా నేరారోపణ చేసినా లేదా ఇతర నమ్మదగిన సాక్ష్యాధారాలు లేనప్పుడు అడ్మిషన్ రూపంలో ఉన్నా వారిని దోషులుగా నిర్ధారించడానికి సలహాలు సరిపోవు. ఒక సూచనకు స్పష్టమైన విలువ ఉండదనేది వాస్తవం, కానీ ఈ చట్టం యొక్క ప్రతిపాదన అన్ని సమయాల్లో మంచిది కాదు మరియు ఒక నిర్దిష్ట కేసులో క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమయంలో డిఫెన్స్ న్యాయవాది అటువంటి సూచనను ఉంచవచ్చు, దీనికి సమాధానం నేరుగా నిందితుడికి వ్యతిరేకంగా ఉండవచ్చు మరియు తక్షణ కేసులో సరిగ్గా ఇదే జరిగింది. [పేరా 40] [873-ఇ-హెచ్; 874-ఎ]

1.7 ఒక క్రిమినల్ కేసులో, విచారణ పురోగతి సమయంలో ఒక న్యాయవాదికి తన క్లయింట్ కు వ్యతిరేకంగా అడ్మిషన్లు చేయడానికి పరోక్ష అధికారం ఉండదనే న్యాయ సూత్రం, ప్రాసిక్యూషన్ ద్వారా సాక్ష్యం ఇవ్వడానికి చట్టంలో అనుమతించబడని సందర్భాల్లో మాత్రమే మంచిది. వైద్యుడిని పరీక్షించి పోస్టుమార్టం రిపోర్టును రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత ప్రాసిక్యూషన్ పై ఉంది. పోస్టుమార్టం రిపోర్టులోని అంశాలను నిందితులు అంగీకరించలేరని, తద్వారా వైద్యుడిని పరీక్షించడం ద్వారా అందులోని అంశాలను చట్టప్రకారం నిరూపించాల్సిన బాధ్యత నుంచి ప్రాసిక్యూషన్ తప్పించుకోగలుగుతుందని పేర్కొన్నారు. ఎందుకంటే సాక్ష్యం చట్టపరంగా ఆమోదయోగ్యం కానట్లయితే, డిఫెన్స్ న్యాయవాదికి అతని సమ్మతితో

దానిని ఆమోదయోగ్యంగా చేసే అధికారం లేదు. కాబట్టి డిఫెన్స్ న్యాయవాది సాక్షికి చేసిన సూచనలు, అలాంటి సూచనలకు సమాధానమివ్వడం కచ్చితంగా సాక్ష్యాధారాల్లో భాగమేనని, నిందితుల నేరాన్ని నిర్ధారించడానికి కోర్టు ఇతర సాక్ష్యాలతో సహా విశ్వసించవచ్చని పేర్కొంది. [పేరా 41, 42] [874-బి-డి]

1.8 క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం రికార్డులో ఉన్న సత్యాన్ని కనుగొనడం మరియు కేసు యొక్క సత్యాన్ని తెలుసుకోవడంలో కోర్టుకు సహాయపడటం. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమయంలో తలెత్తిన వ్యత్యాసాలను చాలాసార్లు డిఫెన్స్ లాయర్లే ఒక పేరాగ్రాఫ్ లో నివృత్తి చేసుకుని, మరో పేరాగ్రాఫ్ లో తమను తాము వ్యతిరేకించుకోవడం అందరికీ తెలిసిన విషయమే. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లైన్ ఎల్లప్పుడూ డిఫెన్స్ ఆధారంగా ఉంటుంది, దీనిని నిందితుల తరపున వాదించడానికి న్యాయవాది గుర్తుంచుకుంటారు. [పేరా 43] [874-ఇ]

1.9 క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమయంలో సాక్షులను అప్రతిష్టపాలు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో లేదా సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా డిఫెన్స్ ను రుజువు చేసే సమయంలో సాక్షులపై సూచనలు విసిరివేయబడతాయి, అయితే అటువంటి సూచనలు, నిందితులను దోషిగా నిర్ధారించేవారికి ఏ విధంగానైనా సమాధానం ఇస్తే, అది ఖచ్చితంగా కట్టుబడి ఉంటుంది మరియు దానికి మద్దతుగా రికార్డులో ఉన్న ఇతర సాక్ష్యాలతో సహా పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు. అయితే, ఇదంతా ఆ సూచనల స్వభావం, ఏ ఆలోచనను దృష్టిలో ఉంచుకుని సాక్షికి ఇలాంటి సూచనలు చేయడం అనే దానిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. [పేరా 44, 45] [875-ఎఫ్-జి]

1.10 పిడబ్ల్యు-3 యొక్క క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో ఏమి జరిగిందో పిడబ్ల్యు-1 తో తాను విచారించానని మరియు పిడబ్ల్యు-1 సంఘటనను పిడబ్ల్యు-3 కు వివరించిందని అతనికి ఒక సూచన ఇవ్వబడింది. పిడబ్ల్యు-3 కు డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన ఈ సూచనకు అవుననే సమాధానం వచ్చింది. పిడబ్ల్యు -3 యొక్క సాక్ష్యం యొక్క ఈ భాగం పిడబ్ల్యు -1 యొక్క సాక్ష్యాల ద్వారా ధృవీకరించబడింది. ఈ సాక్ష్యాన్ని ప్రస్తావించడానికి కారణం పిడబ్ల్యు 3 ని రెస్ గెస్టే సాక్షిగా పేర్కొనవచ్చు. రెస్ గెస్టే యొక్క ఈ సూత్రం

1872 చట్టంలోని సెక్షన్ 6 లో పొందుపరిచారు. దీని అర్థం ఏమిటంటే, సమస్యలో లేనప్పటికీ, "ఒకే లావాదేవీలో భాగంగా" సమస్యలోని వాస్తవంతో ముడిపడి ఉన్న వాస్తవం తనంతట తానుగా సంబంధితమవుతుంది. అదే లావాదేవీలో భాగంగా నిర్దిష్ట ప్రకటనను రూపొందించడానికి ప్రకటనలు సంఘటనతో ఏకకాలంలో ఉండాలి లేదా సంఘటనకు ముందు లేదా వెంటనే చేయబడిన గణనీయమైన సమకాలీనంగా ఉండాలి. 1872 చట్టంలోని సెక్షన్లు 6, 7 ప్రకారం ఏబీపై తీవ్ర దాడి జరిగిందని, పిడబ్ల్యు-1 కూడా గాయపడిందని, పిడబ్ల్యు-1 కూడా గాయపడిందని, పిడబ్ల్యు-1 తన సాక్ష్యంలో అంగీకరించిందని పిడబ్ల్యు-3 చేసిన ప్రకటనను ఆమోదించడం దాని యొక్క అన్ని కఠినతలతో ఆకర్షించబడుతుంది. [పేరాలు 46, 47, 49 మరియు 50] [876-E-G; 877-A; 878-D-F]

1.11 మృతుడి మరణం ప్రమాదవశాత్తు లేదా ఆత్మహత్య కారణంగా కాకుండా ఉద్దేశపూర్వక హత్య కారణంగా సంభవించిందనడంలో ఎటువంటి వివాదం లేదు. సెక్షన్ 300 కి మినహాయింపును వర్తింపజేయడానికి ఎల్లప్పుడూ కారణం ఏమిటంటే, ఇది హత్య కేసు, కానీ దానిని ఆ సెక్షన్ నుండి

బయటకు తీసుకురావడానికి మరియు దానిని హత్యగా పరిగణించకుండా నేరపూరిత నరహత్య కేసుగా మార్చడానికి మినహాయింపు యొక్క ప్రయోజనాన్ని నిందితుడు కోరుతున్నాడు. అందువల్ల, ఇది హత్య కేసు అవుతుందని మరియు మినహాయింపు యొక్క అనువర్తనాన్ని చూపించాల్సిన బాధ్యత నిందితులపై ఉందని భావిస్తున్నారు. [పేరా 57] [890-ఇ]

1.12 మృతుడికి తగిలిన గాయాల తీవ్రత, పోస్టుమార్టం నిర్వహించిన పిడబ్ల్యు 7 వాంగ్మూలం నుండి తెలుస్తుంది. కొడవలి, కత్తి వంటి ప్రమాదకరమైన ఆయుధాలు శరీరంలోని కీలక భాగానికి పూయడం వల్ల కలిగిన గాయాల స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, ఇది సెక్షన్ 302 ఐపిసి కేసు అనే నిర్ధారణ నుండి తప్పించుకోలేము. [పేరా 60] [క్రీ.పూ 891-]

1.13 ఈ కేసు సెక్షన్ 300 ఐపిసికి మినహాయింపు 4 పరిధిలోకి వస్తుందని, అటువంటి ప్రయోజనాన్ని నిందితులకు వర్తింపజేయాలనే వాదనను అంగీకరించలేము. క్షణికావేశంలో ఈ సంఘటన జరిగిందని, గొడవ కూడా అకస్మాత్తుగా జరిగిందని భావించిన పిటిషనర్లు నిరాయుధుడిగా, నిస్సహాయంగా ఉన్న మృతుడిపై ప్రమాదకరమైన ఆయుధంతో తొమ్మిది దెబ్బలు కొట్టారన్న వాస్తవాన్ని విస్మరించకూడదు. ఐపీసీ సెక్షన్ 300 క్లాజ్ (3) పరిధిలోకి కేసులు రావాలంటే, ఉద్దేశపూర్వక శారీరక గాయం లేదా ప్రకృతిలో మరణానికి కారణమయ్యే గాయాల వల్ల మరణం సంభవించినంత వరకు, నేరస్థుడు మరణానికి కారణమయ్యే అవసరం లేదు. అందువల్ల హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల్లో జోక్యం చేసుకోవడానికి పిటిషనర్లు ఎలాంటి కేసు పెట్టరు. [పేరా 61, 62] [891-సి-ఎఫ్]

భర్వాడా భోగిన్ భాయ్ హిర్జీభాయ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ ఎఐఆర్ 1983 ఎస్సీ 753 : [1983] 3 దక్షిణ మధ్య రైల్వే 280; లీలా రామ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హర్యానా ఎఐఆర్ 1995 ఎస్సీ 3717; తహసీల్దార్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యుపి ఎఐఆర్ 1959 ఎస్ సి 1012 : [1959] ఎస్ సిఆర్ 875 - ఆధారపడింది.

రాకేష్ కుమార్ అలియాస్ బాబ్లీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హర్యానా (1987) 2 ఎస్సీసీ 34; తరుణ్ బోరా అలియాస్ అలోక్ హజారికా వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ అస్సాం 2002 క్రి. LJ 4076; రాజ్వంత్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ ఎఐఆర్ 1966 ఎస్సీ 1874 : [1966] ఎస్.సి.ఆర్ 230; ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం వర్సెస్ రాయవరపు పున్నయ్య మరియు మరొకరు (1976) 4 ఎస్ సిసి 382 : [1977] 1 ఎస్.సి.ఆర్ 601; సుఖార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి. (1999) 9 SCC 507 : [1999] 3 SCR 314; గోవింద్ వర్సెస్ సోనేరామ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మధ్యప్రదేశ్ (డిబి) 2005 CRI.LJ 1244; ప్రకాశ్ చంద్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హిమాచల్ ప్రదేశ్ (2004) 11 ఎస్ సిసి 381 : [2004] 3 ఎస్ సిఆర్ 389 - సూచించబడింది.

కేస్ లా రిఫరెన్స్

[1983] 3 SCR 280	**relied on**	**Para 25**
AIR 1995 SC 3717	**relied on**	**Para 25**
[1959] Suppl. SCR 875	**relied on**	**Para 25**
(1987) 2 SCC 34	**referred to**	**Para 37**
[1999] 3 Suppl. SCR 314	**referred to**	**Para 48**
[1977] 1 SCR 601	**referred to**	**Para 54**
[2004] 3 Suppl. SCR 389	**referred to**	**Para 56**
966] Suppl. SCR 230	**referred to**	**Para 61**

[1 క్రిమినల్ అప్పీలేట్ పరిధి: క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 1910 ఆఫ్ 2010.

02.03.2009 న బొంబాయి హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల నుంచి 2003 సీఆర్ఎల్ఏ నంబరు 637 లో.637 వ అధికరణలో..

జంజానీ, పంకజ్ కుమార్ సింగ్, డాక్టర్ వినోద్ కుమార్ తివారీ, కైలాష్ జె. అప్పీలుదారుల కోసం..

అభికల్ప్ ప్రతాప్ సింగ్, సిద్ధార్థ్ ధర్మాధికారి, ఆదిత్య అనిరుద్ధ పాండే, భరత్ బాగ్లా, సౌరవ్ సింగ్, శ్రేయా సక్సేనా, యామిని సింగ్, అడ్వ. ప్రతిస్పందకుడి కోసం.

ఈ మేరకు న్యాయమూర్తి జస్టిస్ జేబీ పర్దివాలా తీర్పు వెలువరించారు .

1. స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా చేసిన ఈ అప్పీలు ఇద్దరు దోషుల అభ్యర్థన మేరకు ఉంది మరియు బాంబేలోని హైకోర్టు 02.03.2009 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా 2003 క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 637 లో హైకోర్టు పైన పేర్కొన్న క్రిమినల్ అప్పీలును కొట్టివేసింది. తద్వారా 12.03.2003 న పుణెలోని అదనపు సెషన్స్ జడ్జి 12.03.2003 న సెషన్స్ కేసు నెం.323 లో భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 302 కింద నేరం చేసిన ఇద్దరినీ దోషులుగా నిర్ధారిస్తూ, 1860 లోని సెక్షన్ 34 తో పాటు రూ.10 జీవిత ఖైదు, శిక్షను కూడా ధృవీకరించారు. జరిమానా చెల్లించడంలో విఫలమైతే మరో ఆరు నెలల కఠిన కారాగార శిక్ష అనుభవించాల్సి ఉంటుంది.

2. ఐపీసీ సెక్షన్ 302 మరియు 323 సెక్షన్ 34 తో పాటుగా శిక్షార్హమైన నేరానికి సంబంధించి పూణేలోని అదనపు సెషన్స్ జడ్జి కోర్టులో ఇద్దరు అప్పీలుదారులతో సహా మొత్తం నలుగురు విచారణ జరిపించబడ్డారని ఈ దశలో పేర్కొనడం సరికాదు. ఇక్కడ పిటిషనర్లు వరుసగా నెం.1, 3. అసలు నిందితులు నెం.2, 4 లను ట్రయల్ కోర్టు నిర్దోషులుగా ప్రకటించింది.

<u>ప్రాసిక్యూషన్ కేసు</u>

3. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షుల సాక్ష్యాలలో మరియు మొదటి సమాచార నివేదికలో వివరించిన విధంగా ప్రాసిక్యూషన్ యొక్క కేసు ఏమిటంటే , సంఘటన జరిగిన దురదృష్టకరమైన రోజున అంటే 01.04.2001 రాత్రి 11.15 గంటలకు, మొదటి ఇన్ఫార్మర్ పిడబ్ల్యు 1, అస్గర్ షేక్ (Ex. 7) తన స్నేహితుడు అబ్బాస్ బేగ్ (మృతుడు) తో చిట్ చాట్ చేస్తున్నాడు. ఆ సమయంలో పిటిషనర్ నెం.2 మరికొంత మంది వ్యక్తులతో కలిసి వెళ్తుండగా మృతుడు అబ్బాస్ అతడిని అడ్డగించాడు. ఇరువురి మధ్య కొంత వాగ్వాదం జరిగింది. కొద్దిసేపటి తర్వాత పిటిషనర్ నెం.2 తో పాటు పిటిషనర్ నెం.1, ట్రయల్ కోర్టు నిర్దోషులుగా ప్రకటించిన మరో ఇద్దరు సహచరులు సంఘటనా స్థలానికి చేరుకున్నారు. ఈ గొడవలో మొదటి ఇన్ఫార్మర్ పీడబ్ల్యూ 1 అస్గర్ షేక్ తలపై కొడవలి, కత్తి వంటి ఆయుధాలతో దాడి చేశారు. మొదటి ఇన్ఫార్మర్ పిడబ్ల్యు 1 యొక్క తలపై ఈ దాడిని పిటిషనర్ నెం.1 వేసినట్లు ఆరోపించబడింది. మొదటి వ్యక్తి తలకు గాయమైంది. ఆ తర్వాత మృతుడు అబ్బాస్ బేగ్ పై కొడవలి, కత్తితో తీవ్రంగా దాడి చేశారు. ఇక్కడ పిటిషనర్ల చేతుల్లో కత్తి, కొడవలి రూపంలో ప్రమాదకరమైన ఆయుధాలు ఉన్నాయని ప్రాసిక్యూషన్ కేసు. మృతుడు అబ్బాస్ బేగ్ శరీరంపై తీవ్ర గాయాలు కావడంతో చివరకు మృతి చెందాడు.

4. 2.04.2002 న తెల్లవారుజామున 2 గంటలకు అంటే ఘటన జరిగిన మూడు గంటల్లోనే పీడబ్ల్యూ 1 చేత ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయబడింది. తీవ్ర రక్తస్రావమైన అబ్బాస్ బేగ్ ను పీడబ్ల్యూ 3 కి చెందిన రిక్షాలో ఆస్పత్రికి తరలించారు. ఆస్పత్రికి చేరుకునే సరికి మృతుడు మృతి చెందినట్లు చెప్పారు.

5. పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ నమోదు చేసిన ఎఫ్ఐఆర్ ఎగ్జిబిట్ 8 ఈ విధంగా ఉంది :-

“పుణెలోని స్లమ్ ఏరియాలోని 54 బీపీ/251 లోహియా నగర్ లో నివసిస్తున్న 22 ఏళ్ల అజ్గర్ ఇబ్రహీం షేక్ అను నేను నా ఫిర్యాదును ఈ క్రింది విధంగా తెలియజేస్తున్నాను:

నేను పైన పేర్కొన్న చిరునామాలో నా తల్లి, తండ్రి మరియు సోదరితో నివసిస్తున్నాను. న్యూ క్వాలిటీ ఇన్ స్ట్రుమెంట్స్ పేరుతో పుణెలోని గురువార్ పేట్ లో ఉన్న అబ్దుల్ వహాబ్ షేక్ కు చెందిన వర్క్ షాప్ లో మూడేళ్లుగా టర్నర్ గా పనిచేస్తున్నాను. నిన్న, అంటే 1.4.2001 న వర్క్ షాప్ లో రిపోర్టింగ్ చేయడానికి ఉదయం 9.00 గంటలకు ఇంటి నుంచి బయలుదేరాను. రోజంతా వర్క్ షాప్ లో వర్క్అవుట్ చేసి రాత్రి 7 గంటలకు తిరిగి వచ్చాను. రాత్రి 11.15 గంటలకు భోజనం చేసి, ఆ తర్వాత పాన్మసాలా తినాలని బయటకు వెళ్లాను. నేను శ్రీ సాయి కార్ ఆటో కన్సల్టెంట్ అనే దుకాణం దగ్గరకు చేరుకున్నప్పుడు, పూణేలోని స్లమ్ ఏరియాలోని లోహియానగర్ నివాసి అయిన నా స్నేహితుడు అబ్బాస్ బేగ్ (మృతుడు) ను కలిశాను. నా స్నేహితుడు అబ్బాస్ తో కలిసి మాట్లాడుతున్నాను. ఆ సమయంలో సంతోష్ ఖల్డే, మరో బాలుడు మాట్లాడుకుంటున్న ప్రదేశం గుండా వెళ్తున్నారు. నా స్నేహితుడు అబ్బాస్ సంతోష్ ను చూసి "ఇత్నీ రాత్ కో మా చుడానే కే లియే కహా జ రహా హై? తుమ్హారా ప్లాన్ క్యా హై". తనకు ఎలాంటి ప్లాన్ లేదని, మూత్ర విసర్జనకు వెళుతున్నాని సంతోష్ బదులిచ్చాడు. రాత్రి 11.45 గంటల సమయంలో బాలు ఖల్డే, రమేష్ మోహిత్, రాజు మోహితే, సంతోష్ ఖల్డే అనే నలుగురు వ్యక్తులు సమావేశమై మాతో మాట్లాడటం ప్రారంభించారు. ఆ సమయంలో బాలుఖలే అతనికి "బజులా హాత్" చెప్పాడు. అబ్బాస్ బేగ్ బాలు ఖల్డేతో "ఉస్సే క్యా బాత్ కర్ రహా హై?" నాతో మాట్లాడండి అని చెప్పాడు.

ఆ సమయంలో నేను వారికి "కైకో లఫ్డా కర్ రహే హో?" అని అడిగాను. బాలు ఖల్డే తన నడుములో దాచిన కోయిటా వంటి ఆయుధాన్ని తీసి నా తలపై కొట్టాడు. అబ్బాస్ బేగ్ ను పట్టుకున్న రమేష్

మోహిత్, బాలు ఖల్డే అతడిని చిన్న కత్తితో పొడిచారు. మేము అరవడం ప్రారంభించాము. చుట్టుపక్కల నివసించే ఫిరోజ్ బాబూమియాన్ షేక్ అనే వ్యక్తి తన ఇంటి నుంచి బయటకు వచ్చి రాజు మోహిత్ తో "మీరు దేని గురించి గొడవ పడుతున్నారు?" అని అడిగాడు. ఫిరోజ్ బాబూమియాన్ ను సంతోష్ ఖల్డే దూషించాడు. ఘటనా స్థలంలో జనం గుమిగూడడంతో నలుగురు దుండగులు పారిపోయారు. తీవ్రంగా గాయపడిన అబ్బాస్ బేగ్ కిందపడిపోయాడు. ఎడమ పాదం, మణికట్టు, కుడి చేయి, కుడి భుజానికి గాయాలయ్యాయి. అతనికి తీవ్ర రక్తస్రావం అయింది. గాయపడిన స్థితిలో ఉన్న అబ్బాస్ ను ఎత్తుకుని దగ్గర్లోకి తీసుకెళ్లాను. ఆ సమయంలో అదే మురికివాడలో నివసిస్తున్న మాకు తెలిసిన రిక్షా డ్రైవర్ నాసిర్ అక్కడికి వచ్చాడు. నేను పోలీసులకు ఫోన్ చేస్తాను అబ్బాస్ బేగ్ ను చూస్తుండమని నాసిర్ ను కోరాను. దీంతో ఫిరోజ్ షేక్ తో కలిసి లోహియానగర్ పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్లి జరిగిన విషయాన్ని పోలీసులకు తెలియజేశాను. పోలీసులు వచ్చి అబ్బాస్ బేగ్ ను వెంటనే సమీపంలోని ససూన్ ఆసుపత్రికి తరలించారు. అయితే, అబ్బాస్ బేగ్ మరణించినట్లు ఆసుపత్రి వైద్యులు ప్రకటించారు.

6. మృతుడి మృతదేహానికి పంచనామాను ఆసుపత్రిలోనే నిర్వహించారు. దర్యాప్తులో భాగంగా పంచనామా స్థలాన్ని గీశారు/మార్క్ చేశారు. మృతుడి రక్తపు మరకలు ఉన్న దుస్తులను సేకరించి రసాయన విశ్లేషణ కోసం ఫోరెన్సిక్ సైన్స్ ల్యాబ్ కు పంపించారు. నలుగురు నిందితులను పోలీసులు అరెస్టు చేశారు. దీంతో నిందితులందరి దుస్తులు సేకరించి ఎఫ్ ఎస్ ఎల్ కు పంపించారు. మృతుడి మృతదేహాన్ని పోస్టుమార్టం నిమిత్తం తరలించారు. ఇక్కడ పిటిషనర్లు పోలీసుల అదుపులో ఉండగా, వారు తమంతట తామే నేర ఆయుధాలను అంటే కొడవలి, కత్తిని దాచిన ప్రదేశాన్ని చూపిస్తామని

వాంగ్మూలం ఇచ్చినట్లు చెబుతున్నారు. చివరకు సాక్షుల సమక్షంలోనే డిస్కవరీ పంచనామాలు గీశారు. పలువురు సాక్షుల వాంగ్మూలాలను పోలీసులు రికార్డు చేశారు.

7. దర్యాప్తు ముగిశాక ఐపీసీ సెక్షన్ 302 తో పాటు సెక్షన్ 34 కింద శిక్షార్హమైన నేరం కింద మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు. నేరం సెషన్స్ కోర్టు ద్వారా మాత్రమే ట్రయిలబుల్ అయినందున మేజిస్ట్రేట్ ఈ కేసును సెషన్స్ కోర్టుకు అప్పగించారు.

8. ఎగ్జిబిట్ 8 ద్వారా ట్రయల్ కోర్టు ఈ క్రింది ఛార్జ్/అభియోగాన్ని రూపొందించింది.

అందువల్ల పిటిషనర్లపై మోపిన అభియోగాల అనువాద వెర్షన్ ఈ క్రింది విధంగా ఉదహరించబడింది:

“1. మీరు ముద్దాయిలు 1 నుండి 4, ది. 01.04.2001 న, రాత్రి 11.45 గంటలకు, లేదా ఆసమయం దరిదాపుగా నా పరిధిలో ఉన్న పూణేలోని లోహియానగర్ లోని ఫ్లాట్ నెం.54/బిపి వద్ద శ్రీ సాయి కార్ ఆటో కన్సల్టెంట్ పేరుతో ఉన్న దుకాణం ముందు, వ్యక్తిగతంగా లేదా మీ ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యానికి కొనసాగింపుగా, ఉద్దేశపూర్వకంగా లేదా తెలిసీ, అబ్బాస్ సనావుల్లా బేగ్ మరణానికి కారణమవడం ద్వారా హత్య చేశారు, తద్వారా భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 302 లేదా సెక్షన్ 302 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడ్డారు.

మరియు

2) పైన పేర్కొన్న రోజు, తేదీ, సమయం మరియు ప్రదేశం మరియు అదే లావాదేవీ సమయంలో మీరు వ్యక్తిగతంగా లేదా మీ ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యంతో ఫిర్యాదుదారు అజ్గార్ ఇబ్రహీం షేక్ ను ఉద్దేశపూర్వకంగా గాయపరిచారని, తద్వారా భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 323 లేదా సెక్షన్ 323 ప్రకారం శిక్షార్హమైన

నేరానికి పాల్పడ్డారని, భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడ్డారని పేర్కొన్నారు. మరియు నా అవగాహనలో. "

మరియు

3) పైన పేర్కొన్న రోజు, తేదీ, సమయం మరియు ప్రదేశం మరియు అదే లావాదేవీ సమయంలో, వ్యక్తిగతంగా లేదా మీ సాధారణ ఉద్దేశ్యం కోసం, ఫిర్యాదుదారు అజ్గర్ ఇబ్రహీం షేక్ ను కొడవలి మరియు కత్తి ద్వారా స్వచ్ఛందంగా గాయపరిచారని, దీనిని నేర ఆయుధంగా ఉపయోగించినట్లయితే, ఫిర్యాదుదారుని మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉంది. తద్వారా భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 324 లేదా సెక్షన్ 324 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడ్డారు.

మరియు

4) పైన పేర్కొన్న రోజు, తేదీ, సమయం మరియు ప్రదేశం మరియు అదే లావాదేవీ సమయంలో, మీరు వ్యక్తిగతంగా లేదా మీ ఉమ్మడి ఉద్దేశ్యంతో, ఉద్దేశపూర్వకంగా అవమానించారని, తద్వారా ఫిర్యాదుదారు అజ్గర్ ఇబ్రహీం షేక్ కు రక్షణ కల్పించారని, అటువంటి రెచ్చగొట్టడం వల్ల ఫిర్యాదుదారుడు ప్రజా శాంతికి భంగం కలిగే అవకాశం ఉందని భావించి, 1 నుండి 4 వరకు నం.1 నుండి 4 వరకు ఆరోపణలు చేశారు. భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 504 లేదా సెక్షన్ 504 ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడి, భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 34 తో పాటు అజ్ఞాతంలో నేరం చేశాడు.

పైన పేర్కొన్న అభియోగాలపై మిమ్మల్ని నా చేత విచారించాలని నేను ఇందుమూలంగా ఆదేశిస్తున్నాను.

9. ప్రాసిక్యూషన్ తన కేసుకు మద్దతుగా ఈ క్రింది మౌఖిక సాక్ష్యాలను సమర్పించింది:

(1) పిడబ్ల్యు 1	అస్గర్ షేక్ -	ఎగ్జిబిట్ 7

(2) పిడబ్ల్యు 2	ఫిరోజ్ షేక్-	ఎగ్జిబిట్ 9
(3) పిడబ్ల్యు 3	నాసిర్ ఖాన్ -	ఎగ్జిబిట్ 10
(4) పిడబ్ల్యు 4	అస్లాం ఖాన్ -	ఎగ్జిబిట్ 11
(5) పిడబ్ల్యు 5	మహేష్ కుమార్ జైన్-	ఎగ్జిబిట్ 14
(6) పిడబ్ల్యు 6	సుహాస్ కలసే-	ఎగ్జిబిట్ 15
(7) పిడబ్ల్యు 7	డాక్టర్ శ్రీకాంత్ చండేకర్ -	ఎగ్జిబిట్ 18
(8) పిడబ్ల్యు 8	ముబారక్ బేగ్-	ఎగ్జిబిట్ 21
(9) పిడబ్ల్యు 9	మహేంద్ర అరోకడే -	ఎగ్జిబిట్ 22
(10) పిడబ్ల్యు 10	బాబా షేక్-	ఎగ్జిబిట్ 38

10. ప్రాసిక్యూషన్ ఈ క్రింది డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాలను అందించింది:

(i) పంచనామా విచారణ

ii) పోస్టుమార్టం రిపోర్టు

(iii) స్పాట్ పంచనామా (నేర పంచనామా జరిగిన ప్రదేశం)

(iv) అరెస్టు మరియు వ్యక్తిగత శోధన

(v) ఫిర్యాదుదారుని దుస్తులను స్వాధీనం చేసుకోవడం

(vi) మరణించిన వారి బట్టలను స్వాధీనం చేసుకోవడం

11. ప్రాసిక్యూషన్ యొక్క మౌఖిక మరియు డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాలు పూర్తయిన తరువాత, క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 313 (సంక్షిప్తంగా, 'సిఆర్పిసి') కింద పిటిషనర్ల వాంగ్మూలాలు నమోదు చేయబడ్డాయి, దీనిలో పిటిషనర్లు ఫిర్యాదు తప్పుడుదని పేర్కొన్నారు. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 313 ప్రకారం తాము ఒక హిందీ ఏక్తా మండల్కు చెందిన కార్మికులమని వారు తమ లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలంలో పేర్కొన్నారు. 09.03.2001 న మైనారిటీ వర్గానికి చెందిన కొందరు గణేష్ విగ్రహాన్ని ధ్వంసం చేయడంతో హిందువులు మరియు ముస్లింల మధ్య ఉద్రిక్తత పెరిగింది. దీనిపై పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేశారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో సాక్షులు తమపై తప్పుడు సాక్ష్యం చెప్పారు.

12. విచారణ ముగిశాక, సెక్షన్ 302 , సెక్షన్ 34 ఐపీసీ కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి పిటిషనర్లను దోషులుగా నిర్ధారించిన ట్రయల్ జడ్జి, ఇంతకు ముందు చెప్పిన విధంగా ఇద్దరికీ శిక్ష విధించారు. అసలు నిందితులు నెం.2, 4 లను నిర్దోషులుగా విడుదల చేయాలని ఆదేశించింది .

13. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, ఇద్దరు అప్పీలుదారులు ప్రస్తుత అప్పీలుతో ఈ కోర్టు ముందు ఉన్నారు.

పిటిషనర్ల తరపున సమర్పణలు

14. ట్రయల్ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు, శిక్ష ఉత్తర్వులపై ఇద్దరు పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన అప్పీలును కొట్టివేయడంలో హైకోర్టు తీవ్ర తప్పిదం చేసిందని పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. ప్రత్యక్ష సాక్షులుగా చెప్పుకునే వారి సాక్ష్యాలపై ఆధారపడలేమని హైకోర్టు గుర్తించడంలో విఫలమైందని న్యాయవాది పేర్కొన్నారు. నేర్చుకున్న న్యాయవాది ప్రకారం, రికార్డులో ఉన్న కంటి వెర్షన్ ఎటువంటి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రేరేపించదు మరియు దానిని విస్మరించడానికి అర్హమైనది.

15. మొదటి ఇన్ఫార్మర్ పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ ఉనికి అనుమానాస్పదంగా ఉందని, ఎందుకంటే దాడి సమయంలో అతని తలకు గాయమైందని చెబుతున్నప్పటికీ, అతను ఎటువంటి వైద్య చికిత్స తీసుకోలేదని, అతని తలకు ఏదైనా గాయం అయినట్లు మెడికల్ సర్టిఫికేట్ రికార్డులో లేదని న్యాయవాది వాదించారు. అటువంటి పరిస్థితులలో, పిడబ్ల్యు 1 యొక్క ప్రోద్బలంతో మొత్తం మొదటి సమాచార నివేదిక నమ్మదగినది కాదని ప్రముఖ న్యాయవాది చెప్పారు.

16. ఇండియన్ ఎవిడెన్స్ యాక్ట్, 1872 లోని సెక్షన్ 27 (క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే 'యాక్ట్ 1872') కింద ఆయుధాలను కనుగొనడాన్ని కూడా పంచనామా గా పరిగణించలేమని న్యాయవాది వాదించారు. సాక్షులు ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతు ఇవ్వడంలో విఫలమయ్యారు లేదా పంచనామాలోని విషయాలను నిరూపించడంలో విఫలమయ్యారు.

17. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు మొత్తం నిజమని నమ్మినప్పటికీ, ఈ కేసు అత్యధికంగా హత్యానేరం కిందకు వస్తుందని పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది గట్టిగా వాదించారు. ఈ కేసు ఐపీసీ సెక్షన్ 4 నుంచి సెక్షన్ 300 పరిధిలోకి వస్తుందని న్యాయవాది తెలిపారు.

18. పైన పేర్కొన్న పరిస్థితులలో, తన అప్పీలులో మెరిట్ ఉందని, దానిని అనుమతించాలని మరియు అప్పీలుదారులను అన్ని అభియోగాల నుండి నిర్దోషులుగా విడుదల చేయాలని పండిత న్యాయవాది ప్రార్థిస్తున్నాడు. ఐపీసీ సెక్షన్ 302 కింద ఉన్న శిక్షను సెక్షన్ 304 పార్ట్ 1 కు మార్చాలని, సెక్షన్ 300 కు మినహాయింపు 4 ప్రయోజనాన్ని కల్పించాలని కోరారు.

రాష్ట్రం తరఫున సమర్పణలు

19. మరోవైపు మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరపున హాజరైన న్యాయవాది శ్రీ అభికల్ప్ ప్రతాప్ సింగ్ ఈ అప్పీలును తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు, అప్పీలును కొట్టివేయడంలో హైకోర్టు ఎటువంటి తప్పు చేయలేదని చెప్పలేమని, తద్వారా ట్రయల్ కోర్టు విధించిన శిక్షను మరియు పర్యవసాన శిక్షను ధృవీకరించింది.

20. రికార్డులో ఉన్న ప్రత్యక్ష సాక్షుల నేత్ర రూపాన్ని అనుమానించడానికి సరైన కారణం లేదని ఆయన వాదిస్తారు. ప్రత్యక్ష సాక్షులు పిటిషనర్లను ఈ నేరంలో తప్పుగా ఇరికించడానికి సరైన కారణం లేదని ఆయన వాదించారు.

21. ఐపీసీ సెక్షన్ 4 నుంచి సెక్షన్ 300 పరిధిలోకి ఈ కేసును తీసుకురావడానికి ఎలాంటి కేసును రూపొందించలేదని న్యాయవాది వాదించారు. కొడవలి, కత్తి వంటి ప్రమాదకర ఆయుధాలతో మృతుడి శరీరంపై తొమ్మిది గాయాలు అయ్యాయని ఆయన తీవ్రంగా వాదించారు. ఇందులోని పిటిషనర్లు అనవసరమైన ప్రయోజనం పొంది క్రూరంగా వ్యవహరించారని చెప్పవచ్చు.

22. చివరిగా ప్రభుత్వం తరపున వాదించిన న్యాయవాది ఆయుధాలను కనుగొనడం నేరస్థుల ప్రవర్తనను సూచిస్తుందని, అటువంటి ప్రవర్తన చట్టం 1872 లోని సెక్షన్ 8 ప్రకారం సంబంధిత వాస్తవమని, ఇది కంటి వెర్షన్తో కలిపి ప్రాసిక్యూషన్ కేసును పూర్తిగా సమర్థిస్తుందని వాదించారు.

23. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, ప్రస్తుత అప్పీల్‌లో ఎటువంటి అర్హత లేదని, దానిని కొట్టివేయవచ్చని రాష్ట్రం తరపున వాదించిన న్యాయవాది ప్రార్థించారు.

<u>విశ్లేషణ</u>

24. ఇరుపక్షాల తరఫు న్యాయవాది వాదనలు విని, రికార్డుల్లో ఉన్న అంశాలను పరిశీలించిన తర్వాత, తీర్పును, ఉత్తర్వులను జారీ చేయడంలో హైకోర్టు ఏమైనా తప్పు చేసిందా అనేది మన పరిశీలనకు వచ్చే ప్రశ్న.

మౌఖిక సాక్ష్యాల ప్రశంస

25. ప్రత్యక్ష సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడం చాలా కష్టమైన పని. ప్రత్యక్ష సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడానికి స్థిరమైన లేదా స్ట్రెయిట్-జాకెట్ సూత్రం లేదు. క్రిమినల్ కేసులో నేత్ర సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడానికి న్యాయపరంగా అభివృద్ధి చెందిన సూత్రాలను ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొనవచ్చు:

" 1. ఒక సాక్షి సాక్ష్యాన్ని అభినందించేటప్పుడు, మొత్తంగా చదివిన సాక్షి సాక్ష్యంలో సత్యం ఉన్నట్లు కనిపిస్తుందా లేదా అనేది ఒక విధానంగా ఉండాలి. ఆ అభిప్రాయం ఏర్పడిన తర్వాత, సాక్ష్యంలో ఉన్న లోపాలు, బలహీనతలను పరిగణనలోకి తీసుకొని, అది సాక్షి ఇచ్చిన సాక్ష్యం యొక్క సాధారణ కాలపరిమితికి విరుద్ధంగా ఉందో లేదో తెలుసుకోవడానికి మరియు సాక్ష్యం యొక్క మునుపటి మూల్యాంకనం నమ్మకానికి పనికిరానిదిగా మారిందా అని తెలుసుకోవడానికి కోర్టు నిస్సందేహంగా సాక్ష్యాలను మరింత క్షుణ్ణంగా పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉంది.

2. సాక్ష్యం ఇచ్చిన కోర్టుకు సాక్షి ఇచ్చిన సాక్ష్యాల సాధారణ కాలపరిమితి గురించి అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచుకునే అవకాశం ఉంటే, ఈ ప్రయోజనం లేని అప్పీలేట్ కోర్టు ట్రయల్ కోర్టు సాక్ష్యాలను ప్రశంసించడానికి తగిన ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది మరియు బలమైన మరియు బలీయమైన కారణాలు ఉంటే తప్ప చిన్న తేడాలు లేదా బలహీనతల కారణంగా సాక్ష్యాలను తిరస్కరించడం సబబు కాదు. చిన్న చిన్న వివరాల విషయంలో..

3. ప్రత్యక్ష సాక్షులను సుదీర్ఘంగా పరిశీలిస్తే కొన్ని తేడాలు వచ్చే అవకాశం ఉంది. కానీ ఒక సాక్షి సాక్ష్యాల్లో వ్యత్యాసాలు అతని వాదన విశ్వసనీయతకు పొంతన లేనప్పుడు మాత్రమే కోర్టు అతని సాక్ష్యాన్ని తోసిపుచ్చడం సమంజసమని కోర్టులు గుర్తుంచుకోవాలి.

4. చిన్న చిన్న విషయాల్లో చిన్న చిన్న వ్యత్యాసాలు కేసు మూలాన్ని తాకకపోవడం, సాక్ష్యాధారాల నుంచి సందర్భానుసారంగా చిరిగిన శిక్షలను తీసుకోవడం, దర్యాప్తు అధికారి చేసిన సాంకేతిక తప్పిదానికి ప్రాముఖ్యత ఇవ్వడం సాధారణంగా సాక్ష్యాధారాల తిరస్కరణకు అనుమతించదు.

5. ఒక సంఘటన యొక్క కథనంలో (ఇద్దరు సాక్షుల సాక్ష్యాల మధ్య లేదా ఒకే సాక్షి యొక్క రెండు వాంగ్మూలాల మధ్య) వచ్చే వ్యత్యాసాలపై అవలంబించవలసిన చాలా తీవ్రమైన దృక్పథం న్యాయ పరిశీలనకు అవాస్తవిక విధానం.

6. ఒక సాక్షికి ఫోటోగ్రాఫిక్ మెమరీ ఉంటుందని, ఒక సంఘటనకు సంబంధించిన వివరాలు గుర్తుకు వస్తాయని ఆశించలేం. వీడియో టేప్ ను మెంటల్ స్క్రీన్ పై రీప్లే చేసినట్లు కాదు.

VII. సాధారణంగా ఒక సాక్షిని సంఘటనల ద్వారా అధిగమించడం జరుగుతుంది. తరచూ ఆశ్చర్యం కలిగించే ఈ సంఘటనను సాక్షి ఊహించి ఉండకపోవచ్చు. అందువలన మానసిక సామర్థ్యాలు

వివరాలను గ్రహించడానికి అనుసంధానించబడుతుందని ఆశించలేము.

8. పరిశీలనా శక్తులు వ్యక్తికి వ్యక్తికి మారుతూ ఉంటాయి. ఒకరు గమనించినది, మరొకరు గమనించకపోవచ్చు. ఒక వస్తువు లేదా కదలిక ఒక వ్యక్తి మనస్సులో దాని ప్రతిబింబాన్ని పొందుపరచవచ్చు, అయితే అది మరొకరి వైపు నుండి గుర్తించబడకపోవచ్చు.

9. ప్రజలు ఒక సంభాషణను ఖచ్చితంగా గుర్తుంచుకోలేరు మరియు వారు ఉపయోగించిన లేదా విన్న పదాలను పునరుత్పత్తి చేయలేరు. వారు సంభాషణ యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యాన్ని మాత్రమే గుర్తుంచుకోగలరు. సాక్షి హ్యూమన్ టేప్ రికార్డర్ అని ఆశించడం అవాస్తవం.

X. ఒక సంఘటన యొక్క ఖచ్చితమైన సమయం లేదా సంఘటన జరిగిన కాల వ్యవధికి సంబంధించి, సాధారణంగా, ప్రజలు విచారణ సమయంలో క్షణం యొక్క ప్రేరణను అంచనా వేయడం ద్వారా వారి అంచనాలను తయారు చేస్తారు. ఇలాంటి విషయాల్లో ప్రజలు చాలా ఖచ్చితమైన లేదా విశ్వసనీయమైన అంచనాలు వేస్తారని ఆశించలేము. మళ్ళీ, ఇది వ్యక్తుల సమయ-జ్ఞానంపై ఆధారపడి ఉంటుంది, ఇది వ్యక్తికి వ్యక్తికి మారుతుంది.

11. సాధారణంగా ఒక సాక్షి త్వరితగతిన లేదా తక్కువ కాలంలో జరిగే సంఘటనల క్రమాన్ని ఖచ్చితంగా గుర్తు చేసుకుంటాడని ఆశించలేము. తరువాత విచారించినప్పుడు సాక్షి అయోమయానికి గురయ్యే అవకాశం ఉంది, లేదా కలపబడుతుంది.

12. ఒక సాక్షి పూర్తిగా సత్యవంతుడు అయినప్పటికీ, కోర్టు వాతావరణం, న్యాయవాది క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ కు గురికావడం, భయంతో వాస్తవాలను మిళితం చేయడం, సంఘటనల క్రమం గురించి అయోమయానికి గురికావడం, లేదా క్షణికావేశంలో ఊహాజనిత వివరాలను నింపడం జరుగుతుంది. సాక్షి తాను చూసిన సంఘటనను నిజాయతీగా, నిజాయితీగా వివరిస్తున్నప్పటికీ మూర్ఖంగా కనిపిస్తాడో, నమ్మలేమో అనే భయం వల్ల సాక్షి యొక్క ఉప-స్పృహ మనస్సు కొన్నిసార్లు పనిచేస్తుంది.

13. ఒక మునుపటి ప్రకటన సాక్ష్యాలతో అసంబద్ధంగా కనిపించినప్పటికీ, వైరుధ్యానికి తగినది కానవసరం లేదు. మునుపటి ప్రకటన తరువాతి ప్రకటనను అపఖ్యాతి పాలు చేసే శక్తిని కలిగి ఉంటే తప్ప, తరువాతి ప్రకటన కొంతవరకు మొదటి ప్రకటనకు విరుద్ధంగా ఉన్నప్పటికీ, ఆ సాక్ష్యాన్ని వ్యతిరేకించడం సహాయపడదు.

[చూడండి. భర్వాడా భోగిన్ భాయ్ హిర్జీభాయ్ వి. గుజరాత్ రాష్ట్రం 1983 CRI LJ 1096 : (AIR 1983 SC 753) లీలా రామ్ v. హర్యానా ఎఐఆర్ 1995 ఎస్సీ 3717 మరియు తహసీల్దార్ సింగ్ వి. యుపి రాష్ట్రం (ఎఐఆర్ 1959 ఎస్సీ 1012)]

26. గాయపడిన ప్రత్యక్ష సాక్షి సాక్ష్యాన్ని మెచ్చుకోవాలంటే న్యాయస్థానాలు నిర్దేశించిన న్యాయ సూత్రాలను గుర్తుంచుకోవాలి.

(ఎ) సంఘటన జరిగిన సమయంలో మరియు ప్రదేశంలో గాయపడిన ప్రత్యక్ష సాక్షి ఉనికిని అతని వాంగ్మూలంలో భౌతిక వైరుధ్యాలు ఉంటే తప్ప అనుమానించలేము.

(బి) సాక్ష్యాధారాల ద్వారా అది రుజువైతే తప్ప, గాయపడిన సాక్షి నిజమైన దోషులను తప్పించుకోవడానికి మరియు నిందితులను తప్పుగా ఇరికించడానికి అనుమతించడని నమ్మాలి.

(సి) గాయపడిన సాక్షుల సాక్ష్యానికి ఎక్కువ స్పష్టమైన విలువ ఉంది మరియు బలీయమైన కారణాలు ఉంటే తప్ప, వారి ప్రకటనలను తేలికగా విస్మరించకూడదు.

(డి) సహజ ప్రవర్తనలో కొన్ని అలంకరణ లేదా చిన్న వైరుధ్యాల కారణంగా గాయపడిన సాక్షి యొక్క సాక్ష్యాలను శంకించలేము.

(ఇ) గాయపడిన సాక్షి సాక్ష్యంలో ఏవైనా అతిశయోక్తులు లేదా అవాస్తవాలు ఉన్నట్లయితే, అటువంటి వైరుధ్యం, అతిశయోక్తి లేదా అలంకరణను గాయపడిన సాక్ష్యం నుండి తొలగించాలి, కానీ మొత్తం సాక్ష్యం నుండి కాదు.

(ఎఫ్) ప్రాసిక్యూషన్ వెర్షన్ యొక్క విస్తృత భాగాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి మరియు సమయం గడిచేకొద్దీ జ్ఞాపకశక్తి కోల్పోవడం వల్ల సాధారణంగా ఏర్పడే వ్యత్యాసాలను తొలగించాలి.

27. ప్రత్యక్ష సాక్షుల సాక్ష్యాల విలువను అంచనా వేసేటప్పుడు, రెండు ప్రధాన పరిగణనలు ఏమిటంటే, కేసు యొక్క పరిస్థితులలో, సంఘటన జరిగిన ప్రదేశంలో వారి ఉనికిని విశ్వసించడం సాధ్యమేనా లేదా వారు వెల్లడించిన వాస్తవాలను చూడటానికి వీలు కల్పించే అటువంటి పరిస్థితులలో, రెండవది, వారి సాక్ష్యాలలో సహజంగా అసాధ్యమైన లేదా నమ్మదగినది ఏదైనా ఉందా. ఈ రెండు అంశాలకు సంబంధించి, ఆ సాక్షుల నుంచి సేకరించిన లేదా వారి ఉనికిని దెబ్బతీసే లేదా వారి వాంగ్మూలాల యొక్క వాస్తవికతను అప్రతిష్ఠపాలు చేసే ఇతర సాక్ష్యాల ద్వారా స్థాపించబడిన పరిస్థితులు, వారి సాక్ష్యానికి కోర్టు ఇచ్చే విలువపై ప్రభావం చూపుతాయి. నిందితుడి అభ్యర్థన కేవలం తిరస్కరణ మాత్రమే అయినప్పటికీ, ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షుల సాక్ష్యాలను దాని స్వంత అర్హతల ఆధారంగా పరిశీలించాల్సి ఉంటుంది, నిందితులు ఖచ్చితమైన అభ్యర్థనను లేవనెత్తినప్పుడు లేదా ప్రాసిక్యూషన్ కు విరుద్ధమైన సానుకూల కేసును

ప్రతిపాదించినప్పుడు, ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యాల విలువను అంచనా వేసేటప్పుడు అటువంటి పిటిషన్ లేదా కేసు యొక్క స్వభావం మరియు దానికి సంబంధించిన సంభావ్యతలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

28. పైన పేర్కొన్న చట్ట సూత్రాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, మేము ముగ్గురు ముఖ్యమైన సాక్షుల మౌఖిక సాక్ష్యాలను పరిశీలించాము, అవి పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ (ఎగ్జిబిట్ 7), పిడబ్ల్యు 2 ఫిరోజ్ బాబూమియాన్ షేక్ (ఎగ్జిబిట్ 9) మరియు పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ ఖాన్ (ఎగ్జిబిట్ 10). ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షుల మౌఖిక సాక్ష్యాలు స్థిరంగా ఉన్నాయి మరియు ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షులు చెప్పిన కంటి వెర్షన్ను మేము నమ్మడానికి సరైన కారణం లేదు. ట్రయల్ కోర్టుతో పాటు హైకోర్టు పైన పేర్కొన్న ముగ్గురు ప్రత్యక్ష సాక్షుల మౌఖిక సాక్ష్యాలను నిశితంగా పరిశీలించి, వారు నమ్మదగిన సాక్షులు అని ఏకకాలంలో కనుగొన్నారు.

29. హైకోర్టు తన తీర్పులో 9, 10 పేరాల్లో ఇలా పేర్కొంది.

> “ 9. మొదటిది, పి.డబ్ల్యు. నెం.1, 2, ప్రత్యక్ష సాక్షులుగా చెప్పబడుతున్న ప్రాథమిక సాక్ష్యాలను, మరణించిన అబ్బాస్ బేగ్ కు సంబంధించిన సాక్షులకు ఆసక్తి ఉన్నంతవరకు నమ్మదగినవిగా పరిగణించలేమని పిటిషనర్ల తరఫున వాదించబడింది. రెండవది, గాయపడిన అబ్బాస్ ను లోహియానగర్ పోలీస్ చౌకీకి తీసుకువచ్చినప్పుడు నిందితుల పేర్లను వెంటనే వెల్లడించలేదని, అబ్బాస్ మరియు గాయపడిన పిడబ్ల్యు నంబర్ 1 మరియు 2 ఇద్దరినీ వైద్య చికిత్స కోసం సాసూన్ ఆసుపత్రికి పంపినప్పుడు దాడి చేసిన చరిత్ర ఇవ్వబడలేదని వాదించారు. మూడవది, ఫిర్యాదుదారుడు పి.డబ్ల్యు.1, అబ్బాస్ తలకు గాయాలయ్యాయని, ఫిర్యాదు చేసేటప్పుడు అతను

అలా ప్రస్తావించలేదని పేర్కొనడం ద్వారా తన కథను మెరుగుపరిచాడని వాదించారు. నాల్గవది, అబ్బాస్ మరణానికి ప్రధాన ముఖ్యమైన గాయం సాధారణ సంఘటనలలో ఉందని వాదించబడింది, పోస్ట్ మార్టం నివేదిక ప్రకారం గాయం నెం.9 కేవలం నిందితుడు నెం.3 అంటే అప్పీల్ నెం.2 కు మాత్రమే ఆపాదించబడింది, ఎందుకంటే ఇది కత్తిని ఉపయోగించడం ద్వారా చేయబడింది మరియు అందువల్ల ఇది అప్పీల్ నెం.1 నిందితుడు చేసిన గాయం కాదు. ఇలాంటి చివరి వాదనను వినిపించడం ద్వారా, పోస్ట్ మార్టం నివేదికలో సీరియల్ నంబర్ 9 వద్ద గాయం కారణంగా అబ్బాస్ మరణించాడని, అందువల్ల అబ్బాస్ మరణానికి అప్పీల్ నిందితుడు నెం.1 బాధ్యత వహించలేడని పిటిషనర్ తరఫున నొక్కి చెప్పింది.

10. ఇటువంటి వాదనలను డీల్ చేసేటప్పుడు, పైన పేర్కొన్న విధంగా, పి.డబ్ల్యు.1 మరియు 2 యొక్క ప్రాథమిక సాక్ష్యాలను మరియు సంఘటనల్లో ప్రధాన భాగాన్ని ధృవీకరించే పి.డబ్ల్యు.నెం.3 యొక్క ప్రాథమిక సాక్ష్యాలను కూడా మేము జాగ్రత్తగా పరిశీలించాము మరియు లోహియానగర్ పోలీస్ చౌకీకి చేరుకున్న వెంటనే పి.డబ్ల్యు.1 ద్వారా ఫిర్యాదు చేయబడింది మరియు అప్పటికి అబ్బాస్ కూడా పోలీసు స్టేషన్ కు తీసుకురాబడ్డాడని చెప్పాలి. అనంతరం చికిత్స నిమిత్తం ససూన్ ఆస్పత్రికి తరలించగా అప్పటికే మృతి చెందినట్లు వైద్యులు ధ్రువీకరించారు. పి.డబ్ల్యు.1 యొక్క ప్రాథమిక సాక్ష్యంలో అతను మరియు పి.డబ్ల్యు.2 చికిత్స పొందడానికి పోలీసు యాదితో పాటు సాసూన్ ఆసుపత్రికి హాజరయ్యారని, పి.డబ్ల్యు నెం.1 మరియు 2 చేసిన గాయానికి సంబంధించి ప్రాసిక్యూషన్ తీసుకువచ్చిన వైద్య ధృవీకరణ పత్రం ఏదీ వాస్తవం, అందువల్ల సెక్షన్ కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి ఎటువంటి అభియోగాలు రుజువు చేయబడలేదని సెషన్స్ కోర్టు పేర్కొంది. ఫిర్యాదుదారుని

సాక్షి నెం.1 పై దాడి చేసినందుకు ఐపీసీ సెక్షన్ 34 తో పాటు సెక్షన్ 324 ను చేర్చారు. అబ్బాస్ మరణానికి అనేక గాయాలే కారణమని కూడా గమనించబడింది, అయితే మెడికల్ ఆఫీసర్, పి.డబ్ల్యు నెం.7 అభిప్రాయం ప్రకారం, అబ్బాస్ మరణానికి కారణమయ్యే ప్రధాన గాయం పోస్ట్ మార్టం నివేదికలో పేర్కొన్న గాయం నెం.9. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, అబ్బాస్ కు తగిలిన గాయాలన్నీ అతని మరణానికి కారణమని, నిందితుడు పిటిషనర్లు సంబంధిత ఆయుధాలను అంటే ఆర్టికల్ నెం.16 కొడవలి మరియు ఆర్టికల్ నెం.17 కత్తిని ఉపయోగించారని చెప్పాలి."

30. భారత రాజ్యాంగంలోని 136 వ అధికరణం కింద అధికారాన్ని వినియోగించేటప్పుడు, ఈ కోర్టు సాధారణంగా, చాలా ప్రత్యేక పరిస్థితులలో లేదా దిగువ న్యాయస్థానాలు చేసిన ఘోరమైన తప్పిదం మినహా, వాస్తవం యొక్క సమకాలీన ఫలితాలలో జోక్యం చేసుకోదు. హైకోర్టు "ఏడుపు పరిస్థితులను" మరియు "నిరూపితమైన వాస్తవాలను" విస్మరించినప్పుడు లేదా "క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్రం యొక్క బాగా స్థాపించబడిన సూత్రాలను ఉల్లంఘించినప్పుడు మరియు దుర్వినియోగం చేసినప్పుడు" లేదా నిందితులకు అనుమాన ప్రయోజనాన్ని ఇవ్వడానికి నిరాకరించినప్పుడు మాత్రమే, ఈ న్యాయస్థానం చట్టపరంగా తప్పు నిర్ణయాలను సరిదిద్దడానికి జోక్యం చేసుకుంటుంది. నిర్ధారణలకు రావడానికి, నిందితులు నిర్దోషులు/దోషులు అని నిర్ధారించడానికి తప్పనిసరి పరిస్థితులు ఉంటే తప్ప, వేరే నిర్ధారణకు రావచ్చనే కారణంతో మాత్రమే మేము జోక్యం చేసుకోకూడదు. నిస్సందేహంగా, ఏకకాలంలో, ఏకకాలంలో, విశ్వాసం యొక్క ఫలితాలలో జోక్యం చేసుకోవడంలో పరిమితులు ఉన్నాయి.

31. ఈ అప్పీలు విచారణ సందర్భంగా, ఈ విషయం యొక్క మూలానికి వెళ్ళే ఒక ముఖ్యమైన విషయాన్ని కూడా మేము గమనించాము.

32. అసలు మొదటి ఇన్ఫార్మర్ పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ (ఎక్స్.హెచ్.7) యొక్క క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్లో డిఫెన్స్ న్యాయవాది అతనికి కొన్ని సూచనలు చేసినట్లు మేము గమనించాము. మొదటి ఇన్ఫార్మర్ యొక్క క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ యొక్క సంబంధిత భాగాన్ని మేము ఉదహరిస్తాము:

> " మాపై దాడి అకస్మాత్తుగా జరిగింది. మొదటి దెబ్బ నా తలపై పడింది. నా తలపై తీవ్రంగా కొట్టారు. దాడి కారణంగా నాకు రక్తస్రావం అయింది. దాడి కారణంగా నేను ఉలిక్కిపడ్డానన్నది నిజం కాదు. అవును నేను నొప్పిని అనుభవించాను. ఆ సమయంలో నా ప్రాణాలను కాపాడుకోవాలని అనుకోలేదు. నేను పారిపోవాలని లేదా నన్ను నేను దాచుకోవడానికి ప్రయత్నించాలని నాకు అనిపించలేదు. లోహియా నగర్ పోలీస్ చౌకీ వైపు వెళ్లాను. అకారణంగా నాపై దాడి జరుగుతోందని నాకు అనిపించింది. తనపై దాడి జరుగుతున్న సమయంలో అబ్బాస్ కేకలు వేశాడు. ..."

33. ప్రత్యక్ష సాక్షుల క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో డిఫెన్స్ న్యాయవాది ఇచ్చిన సూచనలు నేరం జరిగిన ప్రదేశంలో పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ ఉనికిని రుజువు చేస్తున్నాయని, దాడి జరిగిన వాస్తవాన్ని కూడా అంగీకరించవచ్చని మేము భావిస్తున్నాము. పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ గాయపడిన ప్రత్యక్ష సాక్షి అని సూచించడానికి ఎటువంటి రికార్డులు లేనందున అతన్ని నమ్మవద్దని లేదా నమ్మవద్దని పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది చేసిన వాదనకు సమాధానం ఈ సూచనలకు సమాధానం ఇస్తుంది. పిడబ్ల్యు అస్గర్ షేక్ ఉనికిని డిఫెన్స్ అంగీకరించినట్లు చెప్పవచ్చు. పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో పైన పేర్కొన్న భాగాన్ని డిఫెన్స్ న్యాయవాది దృష్టికి తీసుకురాగా, తన క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో సాక్షులకు డిఫెన్స్ న్యాయవాది ఇచ్చిన సూచనకు స్పష్టమైన

విలువ లేదని, అది ఏ విధంగానైనా దోషిగా తేలినప్పటికీ, డిఫెన్స్ న్యాయవాదికి నిందితులను దోషిగా అంగీకరించే అధికారం లేనందున నిందితుడిని కట్టడి చేయలేమని ఆయన వాదించారు.

34. సాక్షి విశ్వసనీయతను దెబ్బతీసే డిఫెన్స్ వ్యూహంలో భాగంగా ఇలాంటి సూచనలు ఉండొచ్చని మేధావులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. ప్రాసిక్యూషన్ కు అవసరమైన నేర రుజువు సాక్షికి ఇచ్చే సంతృప్తిపై ఆధారపడి ఉండదు.

35. తరుణ్ బోరా అలియాస్ అలోక్ హజారికా వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ అస్సాంలో 2002 లో సీఆర్ఐ రిపోర్ట్ అయింది. టాడా సెషన్స్ కేసులో గువాహటిలోని నిర్దేశిత కోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వులపై అప్పీలును ఈ కోర్టు యొక్క ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం విచారిస్తోంది, దీనిలో పిటిషనర్ను ఐపిసి సెక్షన్ 365 తో పాటు ఉగ్రవాదులు మరియు విచ్ఛిన్నకర కార్యకలాపాల (నివారణ) చట్టం, 1987 లోని సెక్షన్ 3 (1) మరియు 3 (5) కింద దోషిగా నిర్ధారించారు.

36. పైన పేర్కొన్న కేసులో, ఈ కోర్టు, రికార్డులో ఉన్న సాక్ష్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు, సాక్షులలో ఒకరు ఇచ్చిన సూచనను పరిగణనలోకి తీసుకొని, నిందితుడు ఇచ్చిన సూచనకు సాక్షి ఇచ్చిన సమాధానాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని, నిందితుడి ఉనికిని అంగీకరించినట్లు నిర్ధారణకు వచ్చింది. 15, 16, 17 పేరాగ్రాఫ్ లలో ఈ కోర్టు చేసిన ఈ క్రింది పరిశీలనలను మేము ఈ క్రింది విధంగా ఉదహరిస్తున్నాము:

దాడి సమయంలో యునైటెడ్ లిబరేషన్ ఫ్రంట్ ఆఫ్ అస్సాం (ఉల్ఫా) గురించి సైన్యానికి సమాచారం ఇచ్చినట్లు దుండగుడు ఆరోపించినట్లు సాక్షి పేర్కొంది. మూడో రోజు రాత్రి తనను గుడ్డిగా సైకిల్ పై వేరే ప్రాంతానికి తీసుకెళ్లారని, కళ్లు తెరవగానే తన తమ్ముడు కుముద్ కాకతి (పి.డబ్ల్యు.-2), తన భార్య శ్రీమతి ప్రేమ కాకతి (పి.డబ్ల్యు.-3) కనిపించారని ఆయన పేర్కొన్నారు. ఆ ప్రదేశం దులియాపథేర్, ఇది 6-7 కి.మీ. తన గ్రామమైన సక్రాహికి దూరంగా. నిందితుడు తరుణ్ బోరాను గుర్తించిన సాక్షి ఘటన జరిగిన రోజు నందేశ్వర్ బోరా నివాసం నుంచి అంబాసిడర్ కారులో తీసుకెళ్లింది తానేనని చెప్పాడు.

16. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో సాక్షి ఇలా పేర్కొన్నాడు:

నిందితుడు తరుణ్ బోరా నా కళ్లు మూయలేదు, నాపై దాడి చేయలేదు.

17. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ యొక్క ఈ భాగం మొత్తం ఎపిసోడ్లో నిందితుడు-తరుణ్ బోరా ఉనికిని సూచిస్తుంది. దీన్నిబట్టి నిందితుడు తరుణ్ బోరా ఉన్నట్లు స్పష్టమవుతోంది. నిందితుడు సాక్షి కళ్లకు గంతలు కట్టడంలో పాల్గొనలేదని, అతనిపై దాడి చేయలేదని మాత్రమే ఖండించారు.

37. రాకేష్ కుమార్ అలియాస్ బాబ్లీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హర్యానా రిపోర్ట్ (1987) 2 ఎస్ సిసి 34 కేసులో, పిటిషనర్ మరియు మరో ముగ్గురు వ్యక్తులను ఐపిసి సెక్షన్ 34 తో పాటు సెక్షన్ 34 కింద దోషులుగా నిర్ధారించిన సెషన్స్ జడ్జిల తీర్పును ధృవీకరిస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై ఈ కోర్టు విచారణ జరుపుతోంది. పిడబ్ల్యు 4 సుబే సింగ్ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో సంఘటన జరిగిన సమయంలో నిందితుల్లో ఒకరు ధరించిన చొక్కా రంగులకు సంబంధించి ఒక సూచన చేసినట్లు కోర్టు గుర్తించింది. డిఫెన్స్ చేసిన

సూచన స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న ఈ కోర్టు, ఘటనా స్థలంలో ధరమ్ వీర్ అనే నిందితుడు ఉన్నాడని నిర్ధారణకు వచ్చింది.

8 మరియు 9 పేరాగ్రాఫ్ లలో ఈ కోర్టు చేసిన ఈ క్రింది పరిశీలనలను మేము ఈ క్రింది విధంగా ఉదహరిస్తున్నాము:

8. పిడబ్ల్యు 3 భగత్ సింగ్ తన పరీక్షలో సంఘటన జరిగిన సమయంలో నిందితులను గుర్తించినట్లు పేర్కొన్నారు. అయితే విచిత్రమేమిటంటే, తెలివైన సెషన్స్ జడ్జి సూచించినట్లుగా నిందితుడిని ఎలా, ఏ విధంగా గుర్తించగలడనే దానిపై ఆయన క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేయలేదు. ఆ ప్రదేశం చీకటిగా ఉందని, మృతుడిపై దాడి చేసిన వారిని గుర్తించడం సాధ్యం కాదని కూడా అతనికి ఎటువంటి సూచన ఇవ్వలేదు.

9. నిందితుడు ధరమ్ వీర్ తెలుపు రంగు చొక్కా ధరించాడని పీడబ్ల్యూ 4 సుబే సింగ్ తన క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్లో పేర్కొన్నారు. ధరమ్ వీర్ క్రీమ్ కలర్ షర్టు ధరించాడని నిందితుడి తరపున అతనికి సూచించారు. ఆ సూచనకు సమాధానంగా పిడబ్ల్యు 4 ఇలా చెప్పింది: "ఆ సమయంలో ధరమ్ వీర్ నిందితుడు తెలుపు రంగు కాకుండా క్రీమ్ కలర్ చొక్కా ధరించాడు. పై సూచన కనీసం సంఘటన జరిగిన సమయంలో నిందితుడు ధరమ్ వీర్ సంఘటనా స్థలంలో ఉన్నట్లు రుజువు చేస్తుందని సెషన్స్ జడ్జి సరిగ్గా గమనించారు.

38. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో సాక్షులకు డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచన ఏ విధంగానైనా నేరారోపణ స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్నట్లు తేలితే ఖచ్చితంగా నిందితుడిని కట్టడి చేస్తుందని, తన క్లయింట్ కు

వ్యతిరేకంగా అడ్మిషన్ల స్వభావంలో సూచనలు చేసే అధికారం తన న్యాయవాదికి లేదనే వాదనతో నిందితుడు తప్పించుకోలేడని పై విషయాలను బట్టి స్పష్టమవుతోంది.

39. డిఫెన్స్ కౌన్సెలర్ ఒక వాస్తవాన్ని అంగీకరించడం లేదా అంగీకరించడం అనేది చట్టపరంగా రాయితీ తప్ప తన క్లయింట్ కు ఖచ్చితంగా కట్టుబడి ఉంటుంది. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన ఆరోపణలకు సాక్షి ఇచ్చిన సమాధానానికి ఏ విధమైన విలువ, ఉపయోగం ఉండదన్న పిటిషనర్ల వాదనతో న్యాయపరమైన ప్రతిపాదనగా మేం ఏకీభవించలేం.

40. సహేతుకమైన సందేహాలకు తావులేకుండా నిందితులపై కేసును రుజువు చేసే ప్రాథమిక బాధ్యత ప్రాసిక్యూషన్ పై పడటం క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్రం యొక్క ప్రధాన సూత్రం. అందువలన తన వాదనను తన కాళ్లపై తాను నిరూపించుకోవాల్సి ఉంటుందని, డిఫెన్స్ బలహీనత నుంచి ప్రయోజనం పొందలేమనేది కూడా చట్టం యొక్క ప్రాథమిక సూత్రం. ప్రాసిక్యూషన్ తన కేసులను తన కాళ్లపై తాను నిరూపించుకోలేకపోతే, సాక్షులకు న్యాయవాది చేసిన సూచనలకు సమాధానం రూపంలో సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా నిందితుడిని కోర్టు దోషిగా నిర్ధారించవచ్చని మేము ఒక క్షణం కోరుతున్నాము. ఉదాహరణకు, ప్రస్తుత కేసులో, త్రిముఖుల సాక్ష్యాలు ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రేరేపిస్తాయని మరియు వారి సాక్ష్యాలలో వారు నమ్మదగిన సాక్షులు కాదని చెప్పడానికి ఏమీ లేదని మేము నిర్ధారణకు వచ్చాము. మా అభిప్రాయాన్ని బలపరచడానికి, మా అభిప్రాయాలను బలపరచడానికి, ప్రత్యక్ష సాక్షులకు డిఫెన్స్ కౌన్సిలర్లు చేసిన సూచనలు, రాత్రి వేళల్లో ప్రత్యక్ష సాక్షుల ఉనికిని నిర్ధారించేవారికి ఇచ్చిన సమాధానాలను ఖచ్చితంగా పరిశీలించవచ్చు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, నిందితులు ఏ విధంగానైనా దోషులుగా తేలితే లేదా ఇతర

విశ్వసనీయ ఆధారాలు లేనప్పుడు వారు అడ్మిషన్ల రూపంలో ఉన్నట్లయితే వారిని పట్టుకోవడానికి సలహాలు సరిపోవు. సాక్ష్యాధారాలకు స్పష్టమైన విలువ ఉండదన్నది వాస్తవమే కానీ ఈ చట్టం యొక్క ప్రతిపాదన అన్నివేళలా మంచిది కాదు మరియు ఒక నిర్దిష్ట కేసులో క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమయంలో డిఫెన్స్ న్యాయవాది అటువంటి సూచనను ఇవ్వవచ్చు, దీనికి నేరుగా నిందితులకు వ్యతిరేకంగా ఉండవచ్చు మరియు ప్రస్తుత కేసులో సరిగ్గా ఇదే జరిగింది.

41. ఒక క్రిమినల్ కేసులో, విచారణ పురోగతి సమయంలో తన క్లయింట్కు వ్యతిరేకంగా వాదనలు చేయడానికి న్యాయవాదికి ఎటువంటి అధికారం ఉండదనే న్యాయ సూత్రం, ప్రాసిక్యూషన్ ద్వారా రుజువులు ఇవ్వడానికి చట్టంలో అనుమతించబడని సందర్భాల్లో మాత్రమే మంచిది. ఉదాహరణకు, వైద్యుడిని పరీక్షించడం ద్వారా పోస్టుమార్టం నివేదికను రుజువు చేయడం ప్రాసిక్యూషన్ వైపు నుండి తప్పనిసరి. పోస్టుమార్టం రిపోర్టులోని అంశాలను నిందితులు అంగీకరించలేరని, అందువల్ల వైద్యుడిని పరీక్షించడం ద్వారా చట్టప్రకారం వాటిని రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత నుంచి ప్రాసిక్యూషన్ తప్పించుకోగలుగుతుందని పేర్కొన్నారు. ఎందుకంటే సాక్ష్యం చట్టప్రకారం ఆమోదయోగ్యం కానట్లయితే, అతని సమ్మతితో దానిని ఆమోదయోగ్యంగా చేసే అధికారం అడ్వకేట్ కు లేదు.

42. అందువల్ల డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన సూచనలు, వాటికి సమాధానాలు సాక్ష్యాధారాల్లో భాగంగా ఉంటాయని, నిందితుల నేరాన్ని నిర్ధారించడానికి ఇతర సాక్ష్యాధారాలతో పాటు కోర్టు కూడా ఆధారపడవచ్చని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము.

43. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ ప్రధాన ఉద్దేశం రికార్డుల్లో నిజానిజాలు తెలుసుకోవడం, కేసు నిజానిజాలు తెలుసుకోవడంలో కోర్టుకు సాయపడటం. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమయంలో తలెత్తిన వ్యత్యాసాలను చాలాసార్లు డిఫెన్స్ లాయర్లు ఒక పేరాగ్రాఫ్ లో స్పష్టం చేసి, మరో పేరాగ్రాఫ్ లో తమను తాము వ్యతిరేకించుకోవడం సాధారణ అనుభవం. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లైన్ ఎల్లప్పుడూ డిఫెన్స్ ఆధారంగా ఉంటుంది, దీనిని నిందితుల తరఫున వాదించడానికి న్యాయవాది గుర్తుంచుకుంటారు. ఈ దశలో గోవింద్వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మధ్యప్రదేశ్ కేసులో మధ్యప్రదేశ్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ చేసిన వ్యాఖ్యలను మనం ప్రాఫిట్ గా ఉటంకించవచ్చు.2005 లో Cri.LJ 1244 లో నివేదించబడింది. బెంచ్ 27 వ పేరాలో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది.

27. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం మానవ సాక్ష్యంలో అసత్యాన్ని కనుగొనడం మరియు గుర్తించడం. తాను వ్యక్తిగతంగా ఇచ్చిన సాక్ష్యాధారాలను నాశనం చేయడం లేదా బలహీనపర్చడం లేదా తాను చెప్పని పార్టీని అప్రతిష్టపాలు చేయడం లేదా తన గత చరిత్ర, వర్తమాన ప్రవర్తనలను బట్టి తాను పరపతికి అనర్హుడని చూపించడం ద్వారా ఆయనను అప్రతిష్ఠపాలు చేయడం. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ అనేది ఒక కర్తవ్యం, ఒక లాయర్ తన క్లయింట్లకు రుణపడి ఉంటాడు మరియు ఇది గొప్ప వ్యక్తిగత కీర్తి మరియు కీర్తికి సంబంధించిన విషయం కాదని గుర్తుంచుకోవాలి. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ ద్వారా న్యాయాన్ని ఓడించకూడదనే విషయాన్ని గుర్తుంచుకోవాలి. ఇది అత్యంత క్లిష్టమైన కళ అని ఒక న్యాయవాది తన కర్తవ్యాన్ని కలిగి ఉంటాడు. ఏదేమైనా, అతను దానిలో విఫలం కావచ్చు, కానీ నిష్పాక్షికత అనేది న్యాయవాదానికి గొప్ప అంశాలలో ఒకటి. ప్రతిభ, మేధస్సు అనేది ఆత్మ మహిమ కోసం కాదు, సత్యాన్ని స్థాపించడం, అసత్యాన్ని గుర్తించడం, నిక్కచ్చిగా, న్యాయబద్ధంగా వ్యవహరించడం, నిజాయితీ లేని తప్పులను బహిర్గతం చేయడం. సత్యాన్ని

కనుగొనడానికి ఇది అత్యంత ప్రభావవంతమైన పరీక్ష. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ పక్షపాతాన్ని బహిర్గతం చేస్తుంది, సాక్షుల అబద్ధాన్ని మరియు మానసిక మరియు నైతిక స్థితిని కనుగొంటుంది మరియు అతను సరైన ఉద్దేశ్యంతో వ్యవహరించబడ్డాడా లేదా తన ప్రత్యర్థుల పట్ల శత్రుత్వంతో వ్యవహరించబడుతున్నాడా. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ అనేది సాధారణంగా ఒక న్యాయవాది యొక్క నైపుణ్యానికి తీవ్రమైన పరీక్షగా పరిగణించబడుతుంది మరియు బహుశా ఇది అతని తెలివితేటల యొక్క ఇతర విధులకు మించి అవసరం కావచ్చు. ప్రశంసనీయమైన నైపుణ్యంతో క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ నిర్వహించడం చాలా కష్టం. ఇది నిస్సందేహంగా గొప్ప మేధో ప్రయత్నం. కొన్నిసార్లు క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ అనవసరమైన నిడివిని సూచిస్తుంది, అటువంటి సందర్భాల్లో క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ ను నియంత్రించే అధికారం కోర్టుకు ఉంటుంది. (సాక్షుల క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ పై Wrottescey చూడండి). క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ అనేది నేరం జరిగిన బాధితురాలిని వేధించడం లేదా అవమానించడం వంటి సాధనంగా మారకుండా కోర్టు నిర్ధారించాలి[స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ వర్సెస్ గుర్మిత్ సింగ్, 1996 ఎస్ సిసి (క్రిమినల్) 316 చూడండి].

44. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమయంలో సాక్షులను అప్రతిష్టపాలు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో లేదా సాక్షులపై సాక్ష్యాధారాలను రుజువు చేసే సమయంలో, అటువంటి సూచనలు, నిందితులను దోషులుగా నిర్ధారించేవారికి ఏ విధంగానైనా సమాధానాలు ఇవ్వబడతాయి మరియు దానికి మద్దతుగా రికార్డులో ఉన్న ఇతర సాక్ష్యాలతో సహా పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు.

45. అయితే, ఇదంతా ఆ సూచనల స్వభావం, ఏ ఆలోచనను దృష్టిలో ఉంచుకుని సాక్షికి ఇలాంటి సలహాలు ఇవ్వడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 376 ప్రకారం అత్యాచారం అభియోగం మోపిన సందర్భంలో, నిందితురాలు ఇచ్చిన వాంగ్మూలంలో స్పష్టమైన తిరస్కరణ, తప్పుడు వాదన ఉన్నాయి, తరువాత డిఫెన్స్ లాయర్ ప్రాసిక్యూటర్ కు తన వంతు సమ్మతి గురించి సూచించడం, నిందితుడి తరఫున నేరాన్ని అంగీకరించడం కాదు. అత్యాచార కేసుల్లో నిందితులు ఒకటి కంటే ఎక్కువ వాదనలు వినిపించేందుకు అనుమతి ఉంది. ఇలాంటి కేసుల్లో ప్రాసిక్యూషన్ కు డిఫెన్స్ న్యాయవాది ఇచ్చిన సూచన నిందితుల అంగీకారం కిందకు రాదు. అదే సమయంలో ప్రాసిక్యూషన్ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో డిఫెన్స్ వారి ప్రత్యామ్నాయ సమ్మతి కేసుకు మద్దతు ఇచ్చే ఉద్దేశ్యంతో నిందితులను అత్యాచార నేరానికి దోషిగా నిలబెట్టే సూచనల రూపంలో ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాబట్టగలిగితే ఇలాంటి సూచనలు ఖచ్చితంగా భరోసా ఇస్తాయి. ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మరియు కోర్టు దీనిని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం బాగా సమంజసంగా ఉంటుంది. నిందితులు ప్రయివేటు డిఫెన్స్ హక్కును వాదించే ఒక కేసుకు మనం మరో ఉదాహరణ ఇవ్వవచ్చు. అటువంటి డిఫెన్స్ ఎల్లప్పుడూ నిందితులకు అందుబాటులో ఉంటుంది, అయితే విచారణ సమయంలో అటువంటి డిఫెన్స్ ను ప్రత్యేకంగా తీసుకోనప్పటికీ, అతని వ్యక్తిగత రక్షణ హక్కును ఉపయోగించి మృతుడికి గాయాలు చేసినట్లు రికార్డులో ఉన్న సాక్ష్యాలు సూచిస్తే, నిందితుడి నేరాన్ని నిర్ధారించడంలో కోర్టు ఖచ్చితంగా అటువంటి వాదనను పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు. ఏదేమైనా, వ్యక్తిగత రక్షణ హక్కును సూచించే సూచన ద్వారా ఒక నిర్దిష్ట ప్రశ్నను సాక్షి ముందు ఉంచితే, అటువంటి సూచనను పరిగణనలోకి తీసుకోవడంలో కోర్టు సమర్థనీయంగా ఉంటుంది మరియు ఒకవేళ పిటిషనర్ ఉనికిని రుజువైతే అది ఖచ్చితంగా ఆమోదయోగ్యమైన సాక్ష్యం అవుతుంది.

<u>'రెస్ గెస్టే' యొక్క సూత్రం</u>

46. రికార్డుల్లో ఉన్న సాక్ష్యాధారాల నుంచి బయటపడుతున్న మరో అంశాన్ని కూడా మేం గమనించాం. రాత్రి 11.30 గంటల సమయంలో "సాయి కార్ ఆటో కన్సల్టెంట్" అనే దుకాణం ముందు 10-15 మంది బాలురు ఒకరితో ఒకరు గొడవ పడటం చూశానని పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ రాజ్జక్ ఖాన్ తన మౌఖిక వాంగ్మూలంలో (ఎగ్జిబిట్ 10) సాక్ష్యమిచ్చాడు. ఆ సమయంలో పీడబ్ల్యూ 1 అస్గర్ షేక్ వచ్చి తన తలకు, చేతులకు గాయాలయ్యాయని చెప్పాడు. తాను ఫిరోజ్ (పిడబ్ల్యు 2)తో కలిసి పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్తున్నట్లు అస్గర్ షేక్ నాసిర్ కు సమాచారం ఇచ్చాడు. అబ్బాస్ బేగ్ తీవ్రంగా గాయపడినట్లు అస్గర్ నాసిర్ కు తెలిపారు . పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్, అస్గర్ నుండి పైన పేర్కొన్నది విన్న తరువాత, అబ్బాస్ బేగ్ (మృతుడు) గాయపడిన స్థితిలో పడి ఉన్న ప్రదేశానికి చేరుకున్నాడు. పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో ఏం జరిగిందో పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ ను అడిగి తెలుసుకున్నానని, అందుకు బదులుగా అస్గర్ షేక్ ఈ సంఘటనను నాసిర్ కు వివరించాడని పేర్కొన్నారు. పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ కు డిఫెన్స్ న్యాయవాది చేసిన ఈ సూచనకు అవుననే సమాధానమిచ్చారు. పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ యొక్క సాక్ష్యం యొక్క ఈ భాగం పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ యొక్క సాక్ష్యాల ద్వారా ధృవీకరించబడింది .

47. పైన పేర్కొన్న సాక్ష్యాలను ప్రస్తావించడానికి కారణం ఏమిటంటే, పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ రాజ్జక్ ఖాన్ (ఉదా. 10) ను రెస్ గెస్టే సాక్షిగా పేర్కొనవచ్చు. రెస్ గెస్టే యొక్క ఈ సూత్రం చట్టం 1872 యొక్క సెక్షన్ 6 లో పొందుపరచబడింది:

"6. ఒకే లావాదేవీలో భాగమైన వాస్తవాల ప్రామాణికత:- ఒకే లావాదేవీలో భాగంగా ఉన్న వాస్తవానికి , సమస్యలో లేనప్పటికీ, ఒకే సమయంలో మరియు ప్రదేశంలో లేదా వేర్వేరు సమయాల్లో మరియు ప్రదేశంలో సంభవించిన వాస్తవాలు సంబంధితమైనవి ."

48. సుఖర్ వర్సెస్. (1999) 9 ఎస్.సి.సి 507 లో నివేదించిన ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం, ఈ చట్టం 1872 యొక్క సెక్షన్లు 6 & 7 కు సంబంధించి చట్టం యొక్క స్థితిని ఈ కోర్టు గమనించింది:

6. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 6 సాధారణ నియమానికి మినహాయింపు. దీని ప్రకారం వినికిడి సాక్ష్యం ఆమోదయోగ్యంగా ఉంటుంది. అయితే అటువంటి వినికిడి సాక్ష్యాలను సెక్షన్ 6 యొక్క నిబంధనల పరిధిలోకి తీసుకురావడానికి, అది దాదాపు చట్టాలకు సమకాలీనంగా ఉండాలి మరియు కల్పనను అనుమతించే విరామం ఉండకూడదు. అందువలన, రెస్ గెస్టేలో భాగంగా అంగీకరించడానికి ప్రయత్నించిన ప్రకటనలు, చర్యలతో సమకాలీనంగా లేదా ఆ వెంటనే చేయబడి ఉండాలి. విగ్మోర్ ఎవిడెన్స్ చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా పైన పేర్కొన్న నియమం ఇలా ఉంది:-

"ప్రస్తుత మినహాయింపులో [వినడానికి] ఒక ఉచ్చారణ పరికల్పన ద్వారా ఇవ్వబడుతుంది, ఇది వాస్తవానికి సాక్ష్యంగా ఇవ్వబడుతుంది (ఉదాహరణకు కారు-బ్రేక్ సెట్ చేయబడిందా లేదా సెట్ చేయబడలేదు), మరియు అది ఆకస్మికంగా చేయబడి ఉండాలి, అంటే ఉద్వేగ స్థితి యొక్క సహజ ఉద్దీపనగా ఉంటుంది. ఇప్పుడు ఉత్తేజకరమైన వాస్తవం ముగిసిన తర్వాత కూడా ఈ ఉత్సాహ స్థితి కొనసాగవచ్చు. అందువల్ల, ఈ ప్రకటన ఆమోదయోగ్యం కావచ్చు, అయితే సంఘటన జరిగిన తరువాత, ఉత్తేజకరమైన ప్రభావం కొనసాగుతుందనే భావనను అనుమతించడానికి ఇది తగినంత సమయం."

7. సర్కార్ ఆన్ ఎవిడెన్స్ (పదిహేనవ ఎడిషన్) చట్టం 1872 లోని సెక్షన్ 6 యొక్క అనువర్తనానికి సంబంధించిన చట్టాన్ని ఈ విధంగా సంక్షిప్తీకరించింది:-

"1. ప్రకటనలు (మౌఖిక లేదా రాతపూర్వక) సంబంధిత లేదా సంబంధిత చట్టానికి సంబంధించినవిగా ఉండాలి; ఒక చర్యతో పాటు వచ్చినంత మాత్రాన అవి ఆమోదయోగ్యం కావు. అంతేకాక ప్రకటనలు వాటితో పాటు వచ్చే వాస్తవానికి సంబంధించినవి మరియు వివరించాలి, మరియు అటువంటి వాస్తవాలు నిరంతర లావాదేవీలో భాగమైతే తప్ప అంతకు ముందు లేదా తరువాత స్వతంత్ర వాస్తవాలు కావు.

2. ప్రకటనలు కేవలం గతం యొక్క కథనంతో కాకుండా వాస్తవానికి గణనీయంగా సమకాలీనంగా ఉండాలి.

3. డిక్లరేషన్ మరియు చర్య ఒకే వ్యక్తి చేత కావచ్చు, లేదా అవి వేర్వేరు వ్యక్తుల ద్వారా కావచ్చు, ఉదా: బాధితుడు, దుండగుడు మరియు సందర్శకుల డిక్లరేషన్లు. కుట్రలో, అల్లర్లలో, ఉమ్మడి లక్ష్యంలో సంబంధిత వారందరి ప్రకటనలు ఆమోదయోగ్యం.

4. చట్టం యొక్క ప్రాముఖ్యతను వివరించడానికి లేదా ధృవీకరించడానికి లేదా అర్థం చేసుకోవడానికి అనుమతించబడినప్పటికీ, ప్రకటనలు పేర్కొన్న విషయాల యొక్క సత్యానికి రుజువులు కావు."

49. సెక్షన్ 6 లో పొందుపరిచిన నియమాన్ని సాధారణంగా రూల్ ఆఫ్ రెస్ గెస్టే అంటారు. దీని అర్థం ఏమిటంటే, సమస్యలో లేనప్పటికీ, "ఒకే లావాదేవీలో భాగంగా" సమస్యలోని వాస్తవంతో ముడిపడి ఉన్న వాస్తవం తనంతట తానుగా సంబంధితమవుతుంది. అదే లావాదేవీలో భాగంగా నిర్దిష్ట ప్రకటనను రూపొందించడానికి ప్రకటనలు సంఘటనతో ఏకకాలంలో ఉండాలి లేదా సంఘటనకు ముందు లేదా వెంటనే చేయబడిన గణనీయమైన సమకాలీనంగా ఉండాలి.

50. ఈ కేసు వాస్తవాలు, పరిస్థితుల దృష్ట్యా 1872 చట్టంలోని సెక్షన్లు 6, 7 లను పరిశీలిస్తే, అబ్బాస్ బేగ్ తీవ్రంగా దాడికి గురయ్యాడని, అస్గర్ షేక్ కూడా గాయపడ్డాడని పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ తన సాక్ష్యంలో అంగీకరించాడని పిడబ్ల్యు 1 అస్గర్ షేక్ నుండి సంఘటన గురించి తెలిసిన వెంటనే పిడబ్ల్యు 3 నాసిర్ రాజ్జాక్ ఖాన్ చేసిన ప్రకటన ఆమోదయోగ్యంగా ఉంటుంది. దాని అన్ని కఠినతలతో.

ఐపీసీ సెక్షన్ 300 కు మినహాయింపు 4

51. ఐపిసిలోని సెక్షన్ 300 యొక్క నాల్గవ మినహాయింపు యొక్క అనువర్తనానికి సంబంధించి సమర్పణను మనం ఇప్పుడు పరిశీలిస్తాము. అయితే, ఈ కేసును విచారించే ముందు పీడబ్ల్యూ 7, మృతుడి మృతదేహానికి పోస్టుమార్టం నిర్వహించిన మెడికల్ ఆఫీసర్ డాక్టర్ శ్రీకాంత్ సురేశ్ చందేకర్ మౌఖిక సాక్ష్యాలను పరిశీలించి పోస్టుమార్టం నివేదికను కూడా సిద్ధం చేయడం సముచితంగా ఉంటుంది.

52. పీడబ్ల్యూ 7 ఎగ్జామినేషన్ ఇన్ చీఫ్ డాక్టర్ శ్రీకాంత్, ఎగ్జ్. 18, ఇలా వ్రాశాడు:

02.04.2001 న నేను డ్యూటీలో ఉండగా అబ్బాస్ సనావుల్లా బేగ్ మృతదేహాన్ని ఖడక్ పోలీసులు పోస్టుమార్టం పంచనామాతో మార్చురీకి తీసుకువచ్చారు. దాని ప్రకారం అదే రోజు ఉదయం 6.30 నుంచి 7.30 గంటల మధ్య పోస్టుమార్టం నిర్వహించాను. 2. పరీక్షలో నేను ఈ క్రింది బాహ్య గాయాలను గమనించాను:-

1) మణికట్టు ట్రాన్స్వర్స్ వంపుకు 3 సెంటీమీటర్ల దూరంలో ఉన్న గాయం-ఎడమ చేయి మొత్తం మందానికి, మెటాకార్పస్ శుభ్రమైన కోత పగుళ్లను చూపుతుంది;

2) గాయం-ఎడమ మణికట్టు వైద్యపరంగా ట్రాన్స్వర్స్ వక్రంగా 4×1 సెం.మీ. ఉల్నా దాని మొత్తం మందంతో కూడిన శుభ్రమైన కోత పగులును చూపుతుంది;

3) లీనియర్ రాపిడి-ఎడమ మణికట్టు డోర్సమ్ 2 సెం.మీ ట్రాన్స్వర్స్;

4) ఫైట్ ముంజేయి ఫ్లెక్స్ లేదా యాస్పెక్ట్ మిడిల్ థర్డ్ ట్రాన్స్వర్స్లీ జ్యూరీ; 3.5 సెం.మీ. గ్యాప్-టైలింగ్ వైద్యపరంగా చర్మాన్ని లోతుగా ఉంచడం;

5) కుడి చేతి డోర్సమ్-ట్రాన్స్వర్స్ మధ్య ప్రాక్సిమల్ ప్రాంతంపై గాయం, 2.5 సెంటీమీటర్ల లోతైన చర్మం;

6) లీనియర్ రాపిడి కుడి మరియు ఇన్ఫ్రాక్లేవిక్యులర్ ప్రాంతం 4 సెం.మీ. 7) లీనియర్ రాపిడి-ఎడమ మధ్య స్కాపులర్ ప్రాంతం నిలువు వంపు- 5 సి.మీ.

8) కుడి భుజం వెనుక భాగంలో రాపిడి, 0.5 x 4 సెం.మీ.

9) కత్తిపోటు గాయం, కుడి మధ్య క్లావికిల్ పక్కన మరియు క్రింద నిలువుగా ఉంటుంది, ఇది 7.5 cm x 0.8 నుండి 2.5 cm వరకు ఉంటుంది. కర్వ్డ్ మార్జిన్, ఎగువ మరియు యాంగిల్ క్లీన్ కట్, మార్జిన్లు క్లీన్ కట్ తో తక్కువ మరియు గాయం. కుడి థొరాసిక్ కుహరంలో గాయం తెరవడం.

<u>సంబంధిత అంతర్గత గాయాలు</u>:- ఛాతీ కండరాలు మరియు ప్లూరా సంబంధిత గాయాలను చూపుతాయి. కుడి 2 వ పక్కటెముక దాని పొడవైన 3 వ కుడి పక్కటెముక ఎగువ అంచుతో పాక్షికంగా కత్తిరించబడింది. కుడి 2 వ ఇంటర్కోస్టల్ కండరాలతో కూడిన కత్తిపోటు గాయం 1 నుండి 1.5 x 3 సెం.మీ.

ఊపిరితిత్తుల కుడి ఎగువ లోబ్ లో గాయాలు కనిపిస్తాయి. నిలువు వంపు 1.2 సెం.మీ మరియు 3.5 సెం.మీ.

కుడి మధ్య లోబ్ పూర్వ మార్జిన్ దగ్గర గాయం ద్వారా, కణజాలం కంటే 1.5 సెంటీమీటర్ల దిగువన హిలమ్ వైపు, గ్యాప్ ద్వారా.

కుడి పల్మనరీ ఆర్టరీ మరియు సుపీరియర్ వెనా కావా కట్ పాక్షికంగా బహిర్గతమయ్యాయి.

కుడి ప్లూరల్ కుహరం రక్తం గడ్డకట్టడంతో నిండి ఉంది. నా అభిప్రాయం ప్రకారం పై గాయాలన్నీ ప్రీమార్టమ్ మరియు రీసెంట్.

తల మరియు పొత్తికడుపు యొక్క అంతర్గత పరీక్షలో నాకు ఎటువంటి గాయం కనిపించలేదు, కానీ అవయవాలు పాలిపోయాయి. కడుపులో ఎలాంటి అసాధారణ వాసన లేకుండా పేస్ట్ తో కూడిన ద్రవం ఉంటుంది.

పోలీసుల కోరిక మేరకు గ్రూపింగ్ కోసం రక్తాన్ని భద్రపరిచాను.

నా అభిప్రాయం ప్రకారం, అబ్బాస్ షాక్ మరియు కత్తిపోట్ల గాయాల కారణంగా మరణించాడు. అందుకు అనుగుణంగానే పీఎం నోట్స్ జారీ చేశాను. అవి నా చేతిరాతలో ఉన్నాయి మరియు దానిపై నా సంతకం ఉంది. అందులోని అంశాలు సరైనవే. ఇది Exh వద్ద మార్క్ చేయబడింది. 19.

గాయం నెంబరు 9 తో పాటు దాని సంబంధిత అంతర్గత గాయాలు మరణానికి కారణమయ్యే సాధారణ మార్గంలో సరిపోతాయి. పదునైన అంచులు ఉన్న ఆయుధాల వల్ల ఆ గాయం సంభవించవచ్చు. గాయం నెం.9 కత్తి వల్ల కావచ్చు ఇప్పుడు నాకు చూపించిన ఆర్టికల్ నెం.17 కూడా అదే. గాయం నెం.1, 2 గాయాలతో పాటు ఎముకలు విరిగిపోయాయి. రెండూ పదునైన అంచులను కలిగి ఉన్నందున ఆర్టికల్ నెంబరు 16 లేదా ఆర్టికల్ నెంబరు 17 కత్తి ద్వారా గాయం సంఖ్య 1 నుండి 8 వరకు సాధ్యమే.

మొదట్లో ప్రొవిజనల్ డెత్ సర్టిఫికేట్ ఇచ్చాను. ఇప్పుడు నాకు చూపించిన సర్టిఫికేట్ కూడా అదే. అది నా సంతకాలను కలిగి ఉంది, దాని సూత్రాలు సరైనవి. అది ఇప్పుడు ఎగ్జిబిట్ 20 లో మార్క్ చేయబడింది."

53. ఈ ప్రశ్నను అర్థం చేసుకోవడానికి, భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 300 లో పేర్కొన్న విధంగా హత్య యొక్క నిర్వచనాన్ని క్రింద ఉదహరించిన విధంగా సూచించడం లాభదాయకంగా ఉంటుంది:

"300. హత్య: ఇకపై నమోదైన కేసులను మినహాయిస్తే, మరణశిక్షకు కారణమయ్యే చర్య మరణానికి కారణమయ్యే ఉద్దేశ్యంతో చేసినట్లయితే, లేదా-

రెండవది: హాని కలిగించిన వ్యక్తి మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉందని నేరస్థుడికి తెలిసినంత శారీరక గాయం కలిగించే ఉద్దేశ్యంతో చేసినట్లయితే, లేదా-

మూడవది: ఏ వ్యక్తికైనా శారీరక గాయం కలిగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో చేసినట్లయితే మరియు చేయదలుచుకున్న శారీరక గాయం ప్రకృతి యొక్క సాధారణ మార్గంలో మరణానికి కారణమైతే సరిపోతుంది:-

నాల్గవది: ఆ చర్యకు పాల్పడే వ్యక్తికి అది చాలా ప్రమాదకరమైనదని తెలిస్తే, అది మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉన్న మరణానికి లేదా శారీరక గాయానికి కారణమవుతుంది, మరియు పైన పేర్కొన్న విధంగా మరణానికి లేదా అటువంటి గాయానికి కారణమయ్యే ప్రమాదాన్ని కలిగించడానికి ఎటువంటి సాకు లేకుండా అటువంటి చర్యకు పాల్పడుతుంది.

[మార్చు] ఉదాహరణలు

(a) ఒక వ్యక్తి Z ని చంపాలనే ఉద్దేశ్యంతో కాల్చి చంపుతాడు. పర్యవసానంగా Z మరణిస్తాడు . ఒక హత్యకు పాల్పడ్డాడు.

(బి) Z ఒక వ్యాధితో బాధపడుతున్నాడని, ఒక దెబ్బ అతని మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉందని తెలుసుకొని, శారీరకంగా గాయపరచాలనే ఉద్దేశ్యంతో అతడిని కొట్టాడు. దెబ్బకు Z మరణిస్తాడు. ఒక వ్యక్తి మంచి ఆరోగ్య స్థితిలో మరణానికి కారణమయ్యే సాధారణ స్వభావంలో ఆ దెబ్బ సరిపోనప్పటికీ, ఎ హత్యకు దోషి. అయితే Z ఏదైనా వ్యాధితో బాధపడుతున్నాడని తెలియని A, ప్రకృతిలో ఒక వ్యక్తిని మంచి ఆరోగ్యంతో చంపలేనంత దెబ్బ తగిలినట్లయితే, ఇక్కడ A, అతడు శారీరకంగా గాయపరచాలని

భావించినప్పటికీ, అతను మరణానికి కారణమయ్యే ఉద్దేశ్యం లేనట్లయితే, అతడు హత్యకు పాల్పడడు. లేదా ప్రకృతి యొక్క సాధారణ గమనంలో వలె శారీరక గాయం మరణానికి కారణమవుతుంది.

(సి) ఒక వ్యక్తి ఉద్దేశపూర్వకంగా ఒక సాధారణ ప్రకృతిలో ఒక వ్యక్తి మరణానికి కారణమయ్యే కత్తి-కోత లేదా కర్ర-గాయాన్ని ఇస్తాడు. పర్యవసానంగా Z మరణిస్తాడు. ఇక్కడ, A హత్యకు దోషి, అయినప్పటికీ అతను Z యొక్క మరణానికి కారణం కాకపోవచ్చు.

(డి) A అకారణంగా లోడ్ చేసిన ఫిరంగిని జనం గుంపులోకి కాల్చి, వారిలో ఒకరిని చంపేస్తాడు. A హత్యకు దోషి, అయినప్పటికీ అతను ఏ నిర్దిష్ట వ్యక్తిని చంపడానికి ముందస్తు ప్రణాళికను కలిగి ఉండకపోవచ్చు.

మినహాయింపు 1: నేరపూరితమైన హత్య హత్య కానప్పుడు.— తీవ్రమైన మరియు ఆకస్మిక రెచ్చగొట్టడం ద్వారా నేరస్థుడు స్వీయ నియంత్రణ శక్తిని కోల్పోయినప్పుడు, రెచ్చగొట్టిన వ్యక్తి మరణానికి కారణమైతే లేదా పొరపాటున లేదా ప్రమాదవశాత్తు మరొక వ్యక్తి మరణానికి కారణమైతే దోషి హత్య కాదు.

పై మినహాయింపు ఈ క్రింది నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుంది:-

మొదటిది: ఏ వ్యక్తినైనా చంపడానికి లేదా హాని కలిగించడానికి ఒక సాకుగా నేరస్థుడు రెచ్చగొట్టడం లేదా స్వచ్ఛందంగా రెచ్చగొట్టడం కాదు.

రెండవది: చట్టానికి లోబడి చేసే దేని వల్లనో, ప్రభుత్వోద్యోగి తన అధికారాలను చట్టబద్ధంగా ఉపయోగించడం వల్లనో రెచ్చగొట్టడం జరగదు.

మూడవది: ప్రయివేటు రక్షణ హక్కును చట్టబద్ధంగా ఉపయోగించడంలో చేసిన దేని వల్లనూ రెచ్చగొట్టడం జరగదు.

<u>వివరణ:</u>

ఆ ప్రేరేపణ తీవ్రమైనదా, ఆకస్మికంగా నేరాన్ని హత్యగా పరిగణించకుండా నిరోధించగలదా అనేది వాస్తవం.

ఉదాహరణలు

(ఎ) Z ఇచ్చిన రెచ్చగొట్టడం ద్వారా ప్రేరేపించబడిన ఉద్వేగం ప్రభావంతో A, ఉద్దేశపూర్వకంగా Y, Z యొక్క బిడ్డను చంపుతుంది. ఇది హత్య, పిల్లవాడు రెచ్చగొట్టినంత వరకు, మరియు పిల్లవాడు ప్రేరేపించడం వల్ల జరిగిన చర్యలో ప్రమాదవశాత్తు లేదా దురదృష్టం వల్ల సంభవించలేదు.

(బి) Y అనేది A కు తీవ్రమైన మరియు ఆకస్మిక రెచ్చగొట్టే శక్తిని ఇస్తుంది. ఈ రెచ్చగొట్టే సమయంలో, A, Y పై ఒక పిస్టల్ ను పేల్చాడు, తన దగ్గర ఉన్న Z ని చంపే అవకాశం ఉందని తనకు తెలియకుండా, కానీ కనిపించకుండా పోతుంది. A Z ని చంపుతుంది. ఇక్కడ A హత్య చేయలేదు, కేవలం నేరపూరిత హత్య మాత్రమే చేశాడు.

(సి) Z అనే బెయిలిఫ్ ద్వారా చట్టబద్ధంగా A అరెస్టు చేయబడుతుంది. అరెస్టు ద్వారా అకస్మాత్తుగా మరియు హింసాత్మక ఉద్రేకానికి ప్రేరేపించబడతాడు మరియు Z ను చంపుతాడు. ఒక ప్రభుత్వోద్యోగి తన అధికారాలను ఉపయోగించి చేసిన పనికి ఎంత రెచ్చగొట్టిందో, అంతేగా ఇది హత్య.

(డి) ఒక మేజిస్ట్రేట్ అయిన Z ముందు ఒక సాక్షిగా హాజరవుతాడు, Z తాను A యొక్క వాంగ్మూలంలోని ఒక్క మాటను కూడా విశ్వసించడం లేదని మరియు A తనను తాను సాక్ష్యం చెప్పాడని చెబుతాడు. ఈ మాటల ద్వారా A ఆకస్మిక ఉద్రేకానికి లోనవుతుంది మరియు Z ని చంపుతుంది. ఇది హత్య.

(ఇ) Z యొక్క ముక్కును లాగడానికి ఒక ప్రయత్నం. Z, వ్యక్తిగత రక్షణ హక్కును ఉపయోగించడంలో, అలా చేయకుండా నిరోధించడానికి A ని పట్టుకుంటాడు. A ఆకస్మిక మరియు హింసాత్మక ఉద్వేగానికి లోనవుతుంది మరియు Z ని చంపుతుంది. ఇది హత్య, వ్యక్తిగత రక్షణ హక్కును ఉపయోగించి చేసిన ఒక పని ద్వారా రెచ్చగొట్టడం.

(ఎఫ్) Z కొట్టడం B. B ఈ రెచ్చగొట్టడం ద్వారా హింసాత్మక ఆగ్రహానికి ప్రేరేపించబడుతుంది. A, ఒక ప్రేక్షకుడు, B యొక్క ఆవేశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవడానికి మరియు Z ని చంపడానికి అతడిని ప్రేరేపించాలని భావించి, ఆ ప్రయోజనం కోసం B యొక్క చేతిలో కత్తిని ఉంచుతాడు. B కత్తితో Z ను చంపుతాడు. ఇక్కడ B కేవలం నేరపూరిత హత్య మాత్రమే చేసి ఉండవచ్చు, కానీ A హత్యకు దోషి.

<u>మినహాయింపు 2</u>: నేరస్థుడు, వ్యక్తి లేదా ఆస్తి యొక్క వ్యక్తిగత రక్షణ హక్కుపై సదుద్దేశంతో, చట్టం ద్వారా తనకు ఇవ్వబడిన అధికారాన్ని అతిక్రమించి, ఎటువంటి ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా, అటువంటి రక్షణ హక్కును ఉపయోగిస్తున్న వ్యక్తి మరణానికి కారణమైతే, అటువంటి రక్షణ ప్రయోజనం కోసం అవసరమైన దానికంటే ఎక్కువ హాని చేయాలనే ఉద్దేశ్యం లేకుండా మరణశిక్షను హత్యగా పరిగణించరు.

<u>వివరణ</u>

A కు తీవ్రమైన హాని కలిగించే విధంగా కాకుండా Z A ని హార్స్‌విప్ చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఒక పిస్టల్ బయటకు తీస్తాడు. Z దాడిలో కొనసాగుతుంది. తనను తాను గుర్రపు స్వారీ చేయకుండా మరే విధంగానూ అడ్డుకోలేనని మంచి విశ్వాసంతో నమ్మి, Z ను కాల్చి చంపుతాడు. ఎ హత్య చేయలేదు, కేవలం నేరపూరిత హత్య మాత్రమే చేశాడు.

మినహాయింపు 3: నేరస్తుడు ప్రభుత్వోద్యోగిగా ఉండి, ప్రజా న్యాయ పురోభివృద్ధికి తోడ్పడటం, చట్టం ద్వారా తనకు ప్రసాదించిన అధికారాలను అతిక్రమించి, సద్విశ్వాసంతో, ప్రజాసేవకుడిగా తన కర్తవ్యాన్ని సక్రమంగా నిర్వర్తించడానికి, మరణానికి కారణమైన వ్యక్తి పట్ల దురుద్దేశం లేకుండా, చట్టబద్ధమైనదని, అవసరమని భావించే పని చేయడం ద్వారా మరణానికి కారణమైతే హత్య కాదు.

మినహాయింపు 4: ఆకస్మిక గొడవలో ఆవేశపు వేడిలో, నేరస్తుడు అనవసరమైన ప్రయోజనం పొందకుండా లేదా క్రూరంగా లేదా అసాధారణ రీతిలో వ్యవహరించకుండా ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా చేసినట్లయితే అది హత్య కాదు.

వివరణ :

ఇటువంటి సందర్భాల్లో ఏ పక్షం రెచ్చగొట్టినా, మొదటి దాడికి పాల్పడినా ముఖ్యం కాదు.

<u>మినహాయింపు 5</u>: మరణానికి కారణమైన వ్యక్తి పద్దెనిమిదేళ్లకు పైబడిన వ్యక్తి మరణానికి గురైనప్పుడు లేదా తన స్వంత సమ్మతితో మరణానికి గురైనప్పుడు లేదా మరణ ప్రమాదాన్ని తీసుకున్నప్పుడు నేరపూరిత హత్య కాదు.

వివరణ

A, ప్రేరేపించడం ద్వారా, Z, పద్దెనిమిది సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న వ్యక్తి ఆత్మహత్య చేసుకోవడానికి స్వచ్ఛందంగా కారణమవుతుంది. ఇక్కడ, Z యొక్క యవ్వనం కారణంగా, అతను తన మరణానికి సమ్మతి ఇవ్వలేకపోయాడు; అందుకే ఎ హత్యకు ప్రేరేపించాడు."

54. ఈ దశలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి చెందిన వి.రాయవరపు పున్నయ్య, మరొకరు (1976) 4 ఎస్.సి.సి 382 లో నివేదించిన కేసులో ఈ కోర్టు చేసిన ఈ క్రింది పరిశీలనలను ఈ క్రింది విధంగా ప్రస్తావించడం లాభదాయకం.

12. శిక్షాస్మృతి ప్రణాళికలో "నేరపూరిత హత్య" అనేది ఒక జాతి మరియు "హత్య" అనేది దాని ప్రత్యేకత. అన్ని "హత్యలు" "నేరపూరిత హత్య" కానీ దీనికి విరుద్ధంగా కాదు. సాధారణంగా చెప్పాలంటే, "హత్య యొక్క ప్రత్యేక లక్షణాలు" లేని "నేరపూరిత నరహత్య" అనేది "హత్యకు సమానం కాని నేరపూరిత హత్య". ఈ సాధారణ నేరం యొక్క తీవ్రతకు అనుగుణంగా శిక్షను నిర్ణయించే ఉద్దేశ్యం కోసం, కోడ్ ఆచరణాత్మకంగా మూడు డిగ్రీల నేరపూరిత నరహత్యను గుర్తిస్తుంది. మొదటిది, దీనిని "మొదటి డిగ్రీ యొక్క నేరపూరిత హత్య" అని పిలుస్తారు. సెక్షన్ 300 లో "హత్య" గా నిర్వచించబడిన నేరపూరిత నరహత్య యొక్క గొప్ప రూపం ఇది. రెండవది "రెండవ డిగ్రీ యొక్క నేరపూరిత హత్య"గా పేర్కొనవచ్చు. సెక్షన్ 304 మొదటి భాగం ప్రకారం ఇది శిక్షార్హం. అప్పుడు, "థర్డ్ డిగ్రీ యొక్క నేరపూరిత హత్య" ఉంది. ఇది అతి తక్కువ రకమైన నేరపూరిత నరహత్య మరియు దీనికి ఇవ్వబడిన శిక్ష

కూడా, మూడు గ్రేడ్ లకు ఇవ్వబడిన శిక్షలలో అత్యల్పమైనది. సెక్షన్ 304 లోని రెండో భాగం ప్రకారం ఈ స్థాయి హత్య శిక్షార్హం.

13. "హత్య" మరియు "నేరపూరిత హత్య" మధ్య విద్యాపరమైన వ్యత్యాసం ఒక శతాబ్దానికి పైగా న్యాయస్థానాలను కలవరపెడుతోంది. ఈ సెక్షన్లలో చట్టసభలు ఉపయోగించే పదాల వాస్తవ పరిధిని, అర్థాన్ని న్యాయస్థానాలు విస్మరించి, తమను తాము సంక్షిప్త పదాల్లోకి లాగడానికి అనుమతిస్తే గందరగోళం ఏర్పడుతుంది. సెక్షన్లు 299 మరియు 300 లోని వివిధ క్లాజులలో ఉపయోగించిన కీలక పదాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవడం ఈ నిబంధనల యొక్క వివరణ మరియు అనువర్తనానికి సురక్షితమైన మార్గంగా కనిపిస్తుంది. ఈ క్రింది తులనాత్మక పట్టిక రెండు నేరాల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని గుర్తించడానికి సహాయపడుతుంది.

సెక్షన్ 299	**సెక్షన్ 300**
మరణానికి కారణమైన పని చేస్తే ఒక వ్యక్తి నేరపూరిత హత్యకు పాల్పడతాడు-	కొన్ని మినహాయింపులకు లోబడి మరణానికి కారణమైన చర్య జరిగితే నరహత్య ఖూనీ అవుతుంది -
ఉద్దేశం	
(ఎ) మరణాన్ని కలిగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో; లేదా (బి) మరణానికి కారణమయ్యే శారీరక గాయం కలిగించే ఉద్దేశ్యంతో; లేదా	(i) మరణానికి కారణమయ్యే ఉద్దేశ్యంతో; లేదా (2) హాని కలిగించిన వ్యక్తి మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉందని నేరస్థుడికి తెలిసినంత శారీరక గాయం కలిగించే ఉద్దేశ్యంతో; లేదా

జ్ఞానం	
(సి) ఆ చర్య మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉందనే జ్ఞానంతో,	(3) ఈ చర్య చాలా ప్రమాదకరమైనదనే జ్ఞానంతో, అది మరణానికి లేదా మరణానికి కారణమయ్యే శారీరక గాయాన్ని కలిగించే అవకాశం ఉంది మరియు పైన పేర్కొన్న విధంగా మరణానికి లేదా గాయానికి కారణమయ్యే ప్రమాదానికి ఎటువంటి సాకు లేకుండా ఉండాలి.

14. సెక్షన్ 299 లోని క్లాజ్ (బి) సెక్షన్ 300 లోని క్లాజులు (2), (3)లకు అనుగుణంగా ఉంటుంది. క్లాజ్ (2) కింద అవసరమైన మెన్స్ రీయా యొక్క ప్రత్యేక లక్షణం ఏమిటంటే, నిర్దిష్ట బాధితుడు చాలా విచిత్రమైన పరిస్థితి లేదా ఆరోగ్య స్థితిలో ఉన్నాడని నేరస్థుడు కలిగి ఉన్న జ్ఞానం, అతనికి కలిగించే అంతర్గత హాని ప్రాణాంతకం కావచ్చు, అయినప్పటికీ సాధారణ ఆరోగ్యం లేదా స్థితిలో ఉన్న వ్యక్తి మరణానికి ప్రకృతి యొక్క సాధారణ మార్గంలో అటువంటి హాని సరిపోదు. "మరణానికి కారణమయ్యే ఉద్దేశ్యం" క్లాజ్ (2) యొక్క ముఖ్యమైన అవసరం కాదు. శారీరక గాయం కలిగించే ఉద్దేశ్యంతో పాటు, నిర్దిష్ట బాధితుడి మరణానికి కారణమయ్యే సంభావ్యత గురించి నేరస్థుడికి ఉన్న జ్ఞానం మాత్రమే హత్యను ఈ నిబంధన పరిధిలోకి తీసుకురావడానికి సరిపోతుంది. క్లాజు (2) లోని ఈ అంశాన్ని సెక్షన్ 300 కు జతచేయబడిన ఇలస్ట్రేషన్ (బి) ద్వారా వివరించవచ్చు.

15. సెక్షన్ 299 లోని క్లాజ్ (బి) ప్రకారం నేరస్థుడికి అలాంటి పరిజ్ఞానం లేదు. సెక్షన్ 300 లోని క్లాజ్ (2) కిందకు వచ్చే కేసుల్లో బాధితుడు విస్తరించిన కాలేయం లేదా విస్తరించిన ప్లీహము లేదా వ్యాధిగ్రస్త గుండెతో బాధపడుతున్నాడని తెలిసి ఉద్దేశపూర్వకంగా పిడికిలి దెబ్బతో దుండగుడు మరణానికి

కారణమైన సందర్భాలు మరియు అటువంటి దెబ్బ కాలేయం చీలిపోవడం వల్ల ఆ నిర్దిష్ట వ్యక్తి మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం ఉంది. లేదా ప్లీహము లేదా గుండె వైఫల్యం, సందర్భం కావచ్చు. దుండగుడికి వ్యాధి గురించి గానీ, బాధితుడి ప్రత్యేక బలహీనత గురించి గానీ, మరణానికి కారణమయ్యేంత సాధారణ స్వభావంలో మరణాన్ని లేదా శారీరక గాయాన్ని కలిగించే ఉద్దేశం గానీ లేకపోతే, మరణానికి కారణమైన గాయాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగా ఇచ్చినా నేరం హత్య కాదు.

16. సెక్షన్ 300 లోని క్లాజ్ (3)లో సెక్షన్ 299 లోని సంబంధిత క్లాజ్ (బి)లో 'మరణానికి దారితీసే అవకాశం' అనే పదాలకు బదులుగా 'సాధారణ ప్రకృతిలో సరిపోతుంది' అనే పదాలను ఉపయోగించారు. సహజంగా, మరణానికి కారణమయ్యే శారీరక గాయం మరియు మరణానికి కారణమయ్యే సాధారణ ప్రకృతి మార్గంలో తగినంత శారీరక గాయం మధ్య వ్యత్యాసం ఉంది. ఈ వ్యత్యాసం బాగానే ఉంది, కానీ వాస్తవం, మరియు నిర్లక్ష్యం చేస్తే, న్యాయం యొక్క గర్భస్రావం జరగవచ్చు. సెక్షన్ 299 లోని క్లాజ్ (బి) మరియు సెక్షన్ 300 లోని క్లాజ్ (3) మధ్య వ్యత్యాసం ఉద్దేశించబడిన శారీరక గాయం వల్ల సంభవించే మరణ సంభావ్యత స్థాయిలలో ఒకటి. మరింత స్థూలంగా చెప్పాలంటే, మరణ సంభావ్యత స్థాయి అనేది ఒక నేరపూరిత హత్య తీవ్రమైనదా, మధ్యస్థమైనదా లేదా అత్యల్ప స్థాయిలో ఉందా అని నిర్ణయిస్తుంది. సెక్షన్ 299 లోని క్లాజ్ (బి)లోని "సంభావ్యత" అనే పదం కేవలం సంభావ్యత నుండి వేరు చేయబడిన "సంభావ్య" అనే భావాన్ని తెలియజేస్తుంది. పదాలు "శారీరక గాయం ... మరణాన్ని కలిగించడానికి ప్రకృతి యొక్క సాధారణ మార్గంలో సరిపోతుంది" అంటే మరణం అనేది గాయం యొక్క "అత్యంత సంభావ్య" ఫలితం, ప్రకృతి యొక్క సాధారణ గమనాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే.

17. కేసు క్లాజ్ (3) పరిధిలోకి రావాలంటే, ఉద్దేశపూర్వక శారీరక గాయం లేదా ప్రకృతిలో మరణానికి కారణమయ్యేంత గాయాల వల్ల మరణం సంభవించినంత వరకు, నేరస్థుడు మరణానికి కారణం కానవసరం లేదు. రాజ్వంత్ వి. కేరళ రాష్ట్రం [AIR 1966 SC 1874 : 1966 Supp SCR 230 : 1966 Cri LJ 1509.] ఈ పాయింట్ కు తగిన ఉదాహరణ.

18. విర్సా సింగ్ వర్సెస్. పంజాబ్ రాష్ట్రం [AIR 1958 SC 465 : 1958 SCR 1495 : 1958 CRI LJ 818.] వివియన్ బోస్, జె. ఈ కోర్టు తరపున మాట్లాడుతూ, క్లాజ్ (3) యొక్క అర్థం మరియు పరిధిని ఇలా వివరించాడు: "సెక్షన్ 300, 'మూడవది' కింద కేసును తీసుకురావడానికి ముందు ప్రాసిక్యూషన్ ఈ క్రింది వాస్తవాలను రుజువు చేయాలి. మొదట, శారీరక గాయం ఉందని చాలా నిష్పాక్షికంగా స్థాపించాలి; రెండవది గాయం యొక్క స్వభావాన్ని రుజువు చేయాలి. ఇవి పూర్తిగా ఆబ్జెక్టివ్ ఇన్వెస్టిగేషన్స్. ఆ నిర్దిష్ట గాయాన్ని కలిగించే ఉద్దేశ్యం ఉందని, అనగా, అది ప్రమాదవశాత్తూ లేదా అనుకోకుండా లేదా మరేదైనా రకమైన గాయం ఉద్దేశించబడిందని రుజువు చేయాలి. ఒకసారి ఈ మూడు అంశాలు ఉన్నాయని రుజువైతే, విచారణ మరింత ముందుకు సాగుతుంది, నాలుగవది పైన పేర్కొన్న మూడు మూలకాలతో చేసిన రకపు గాయం ప్రకృతి యొక్క సాధారణ గమనంలో మరణానికి కారణమవుతుందని రుజువు చేయాలి. విచారణలోని ఈ భాగం పూర్తిగా నిష్పాక్షికంగా, నిష్పక్షపాతంగా ఉందని, నేరస్థుడి ఉద్దేశ్యంతో ఎలాంటి సంబంధం లేదని పేర్కొంది.

19. వీర్సా సింగ్ కేసులో విధించిన నియమం ప్రకారం, నిందితుడి ఉద్దేశం సాధారణ స్వభావంలో మరణానికి కారణమయ్యే శారీరక గాయానికి మాత్రమే పరిమితమైనప్పటికీ, మరణాన్ని కలిగించే ఉద్దేశ్యం

వరకు విస్తరించకపోతే, నేరం "హత్య" అవుతుంది. సెక్షన్ 300 కు జతచేయబడిన ఉదాహరణ (సి) ఈ విషయాన్ని స్పష్టంగా తెలియజేస్తుంది.

20. సెక్షన్ 299 లోని క్లాజ్ (సి), సెక్షన్ 300 లోని క్లాజ్ (4) రెండింటికీ మరణానికి కారణమయ్యే అవకాశం గురించి తెలుసుకోవాలి. ఈ కేసు యొక్క ఉద్దేశ్యం ఈ సంబంధిత క్లాజుల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని పెద్దగా వివరించాల్సిన అవసరం లేదు. సెక్షన్ 300 లోని క్లాజ్ (4) ఒక వ్యక్తి లేదా సాధారణంగా ఒక వ్యక్తి లేదా వ్యక్తుల మరణానికి సంబంధించిన సంభావ్యత గురించి నేరస్థుడి జ్ఞానం - ఒక నిర్దిష్ట వ్యక్తి లేదా వ్యక్తుల నుండి భిన్నంగా - అతని తక్షణ ప్రమాదకరమైన చర్య నుండి సంభవిస్తుందని ఆచరణాత్మకంగా నిర్ధారించడానికి వర్తిస్తుందని చెబితే సరిపోతుంది. నేరస్తుని వైపు నుండి అటువంటి పరిజ్ఞానం అత్యధిక స్థాయిలో ఉండాలి, పైన పేర్కొన్న విధంగా మరణానికి లేదా గాయానికి కారణమయ్యే ప్రమాదాన్ని కలిగించడానికి ఎటువంటి సాకు లేకుండా నేరస్థుడు చేసిన చర్య.

21. ఒక కేసు యొక్క వాస్తవాల ఆధారంగా, నేరం "హత్యా" లేదా "నేరపూరిత హత్యా" అనే ప్రశ్నను కోర్టు ఎదుర్కొన్నప్పుడల్లా, అది సమస్యను మూడు దశలలో సంప్రదించడానికి సౌకర్యవంతంగా ఉంటుందని పై అభిప్రాయాల నుండి తెలుస్తుంది. మొదటి దశలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన ప్రశ్న ఏమిటంటే, నిందితుడు ఒక పని చేసి మరొకరి మరణానికి కారణమయ్యాడా అనేది. నిందితుని చర్యకు, మరణానికి మధ్య అటువంటి కారణ సంబంధాన్ని రుజువు చేయడం, సెక్షన్ 299 లో నిర్వచించిన విధంగా నిందితుడి చర్య "నేరపూరిత హత్య" కిందకు వస్తుందా అని పరిశీలించడానికి రెండవ దశకు దారితీస్తుంది. ఈ ప్రశ్నకు ప్రాథమికంగా అవుననే సమాధానం దొరికితే, శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 300 అమలును పరిగణనలోకి తీసుకునే దశకు చేరుకోవచ్చు. ప్రాసిక్యూషన్ నిరూపించిన వాస్తవాలు సెక్షన్

300 లో ఉన్న "హత్య" నిర్వచనంలోని నాలుగు క్లాజులలో దేని పరిధిలోకి కేసును తీసుకువస్తాయో లేదో కోర్టు నిర్ణయించాల్సిన దశ ఇది. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం ప్రతికూలంగా ఉంటే, సెక్షన్ 299 యొక్క రెండవ లేదా మూడవ క్లాజ్ వర్తిస్తుందా లేదా అనే దానిపై ఆధారపడి సెక్షన్ 304 యొక్క మొదటి లేదా రెండవ భాగం కింద శిక్షార్హమైన నేరం "హత్య కాదు". ఒకవేళ ఈ ప్రశ్న పాజిటివ్ గా తేలినా, సెక్షన్ 300 లో పేర్కొన్న మినహాయింపుల్లో దేనిలోనైనా ఈ కేసు వస్తే, ఆ నేరం ఇప్పటికీ "నేరపూరిత హత్యానేరం", ఇది శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 304 యొక్క మొదటి భాగం కింద శిక్షార్హమైనది.

55. పైన పేర్కొన్న సూత్రాలను మన ముందున్న కేసుకు వర్తింపజేస్తే, మృతుడి మరణం ప్రమాదవశాత్తూ లేదా ఆత్మహత్య వల్ల కాదని, ఉద్దేశపూర్వక హత్య వల్ల సంభవించిందని ఎటువంటి వివాదమూ లేదు. అందువల్ల ఈ సంఘటన కోడ్ లోని సెక్షన్ 300 లో సూచించిన మినహాయింపుల పరిధిలోకి వస్తుందా లేదా అనే విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని మేము ప్రతిపాదిస్తున్నాము.

56. ప్రకాశ్ చంద్ వర్సెస్ ప్రకాశ్ చంద్ కేసులో ఈ కోర్టు సూచించిన విధంగా ఈ కేసును నాల్గవ మినహాయింపు పరిధిలోకి తీసుకురావడానికి అవసరమైన ఆవశ్యకత. హిమాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రం (2004) 11 ఎస్ సిసి 381 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

సెక్షన్ 300 ఐపీసీలోని నాలుగో మినహాయింపులో ఆకస్మిక పోరాటంలో చేసిన పనులు ఉంటాయి. ఈ మినహాయింపు మొదటి మినహాయింపు పరిధిలోకి రాని రెచ్చగొట్టే కేసుకు సంబంధించినది, ఆ తరువాత దాని స్థానం మరింత సముచితంగా ఉంటుంది. మినహాయింపు ఒకే సూత్రంపై స్థాపించబడింది, ఎందుకంటే రెండింటిలోనూ ముందస్తు ప్రణాళిక లేదు. కానీ, మినహాయింపు 1 విషయంలో పూర్తిగా స్వీయ నియంత్రణ లోపించినప్పటికీ, మినహాయింపు 4 విషయంలో, ఆ ఉద్వేగపు వేడి మాత్రమే ఉంది, ఇది పురుషుల యొక్క గంభీరమైన హేతుబద్ధతను కప్పివేస్తుంది మరియు వారు చేయని పనులకు వారిని

ప్రేరేపిస్తుంది. మినహాయింపు 1 లో మాదిరిగానే మినహాయింపు 4 లో కూడా రెచ్చగొట్టడం ఉంది; కానీ చేసిన గాయం ఆ రెచ్చగొట్టడం యొక్క ప్రత్యక్ష పర్యవసానం కాదు. వాస్తవానికి, మినహాయింపు 4 ఒక దెబ్బ తగిలినప్పటికీ, లేదా వివాదానికి మూలంలో కొంత రెచ్చగొట్టినప్పటికీ లేదా గొడవ ఏ విధంగానైనా సంభవించినప్పటికీ, తరువాత ఇరు పక్షాల ప్రవర్తన వారిని అపరాధ భావనకు సమానంగా ఉంచుతుంది. "ఆకస్మిక పోరాటం" అంటే పరస్పర రెచ్చగొట్టడం మరియు ఇరువైపులా దెబ్బలు. అప్పుడు జరిగిన హత్య ఏకపక్ష రెచ్చగొట్టడం వల్ల స్పష్టంగా గుర్తించబడదు, లేదా అటువంటి సందర్భాల్లో మొత్తం నిందను ఒక వైపు ఉంచలేము. ఒకవేళ అలా అయితే, మరింత సముచితంగా వర్తించే మినహాయింపు మినహాయింపు 1. ముందు ఆలోచన కానీ, పోరాడాలనే సంకల్పం కానీ లేదు. అకస్మాత్తుగా ఒక గొడవ జరుగుతుంది, దీనికి రెండు పార్టీలను దాదాపుగా నిందించాల్సి ఉంటుంది. వారిలో ఒకరు దీన్ని ప్రారంభించి ఉండవచ్చు, కానీ మరొకరు తన స్వంత ప్రవర్తన ద్వారా దానిని తీవ్రతరం చేయకపోతే అది తీవ్రమైన మలుపు తీసుకునేది కాదు. అప్పుడు పరస్పర రెచ్చగొట్టడం, రెచ్చగొట్టడం జరుగుతుంది, ప్రతి పోరాటయోధుడిపై ఆధారపడే నిందల వాటాను పంచుకోవడం కష్టం. మరణం సంభవిస్తే మినహాయింపు 4 యొక్క సహాయాన్ని ఉపయోగించవచ్చు: (ఎ) ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా; (బి) ఆకస్మిక పోరాటంలో; (సి) నేరస్థుడు అనవసరమైన ప్రయోజనాన్ని పొందకుండా లేదా క్రూరంగా లేదా అసాధారణమైన రీతిలో వ్యవహరించకుండా; మరియు (డి) పోరాటం చంపబడిన వ్యక్తితో అయి ఉండాలి. ఒక కేసును మినహాయింపు 4 లోపు తీసుకురావడానికి, అందులో పేర్కొన్న అన్ని పదార్థాలను కనుగొనాలి. సెక్షన్ 300 ఐపిసికి మినహాయింపు 4 లో సంభవించే "పోరాటం" ఐపిసిలో నిర్వచించబడలేదని గమనించాలి. ఫైట్ చేయడానికి ఇద్దరు కావాలి. భావోద్వేగాల వేడి చల్లబడటానికి సమయం ఉండకూడదు మరియు ఈ సందర్భంలో, మొదట్లో మాటల వాగ్వివాదం కారణంగా పార్టీలు తమను తాము ఆగ్రహానికి గురిచేశాయి.

యుద్ధం అనేది ఆయుధాలతో లేదా లేకుండా ఇద్దరు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తుల మధ్య జరిగే పోరాటం. ఆకస్మిక తగాదాగా పరిగణించబడే దాని గురించి సాధారణ నియమాన్ని పేర్కొనడం సాధ్యం కాదు. ఇది వాస్తవానికి సంబంధించిన ప్రశ్న మరియు గొడవ ఆకస్మికంగా జరిగిందా లేదా అనేది ప్రతి కేసు యొక్క నిరూపితమైన వాస్తవాలపై ఆధారపడి ఉండాలి. మినహాయింపు 4 యొక్క అనువర్తనానికి, అకస్మాత్తుగా గొడవ జరిగిందని మరియు ఎటువంటి ముందస్తు ప్రణాళిక లేదని చూపించడానికి ఇది సరిపోదు. నేరస్తుడు అనవసరమైన ప్రయోజనం పొందలేదని లేదా క్రూరంగా లేదా అసాధారణమైన రీతిలో వ్యవహరించలేదని కూడా చూపించాలి. ఈ నిబంధనలో ఉపయోగించిన "అనవసరమైన ప్రయోజనం" అనే పదానికి "అన్యాయమైన ప్రయోజనం" అని అర్థం."

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

57. అందువల్ల సెక్షన్ 300 కి మినహాయింపును వర్తింపజేయడానికి ప్రధాన కారణం ఏమిటంటే, ఇది హత్య కేసు, కానీ దానిని ఆ సెక్షన్ నుండి బయటకు తీసుకురావడానికి మరియు దానిని నేరపూరిత హత్య కేసుగా మార్చడానికి మినహాయింపు యొక్క ప్రయోజనాన్ని నిందితుడు కోరుతున్నాడు. కాబట్టి ఇది హత్య కేసు అవుతుందని, మినహాయింపు యొక్క అనువర్తనాన్ని చూపించాల్సిన బాధ్యత నిందితులపై ఉందని మనం భావించాలి. మినహాయింపు 4 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:-

"మినహాయింపు 4:— ఆకస్మిక గొడవలో ఆవేశపు వేడిలో, నేరస్తుడు అనవసరమైన ప్రయోజనం పొందకుండా లేదా క్రూరమైన లేదా అసాధారణమైన రీతిలో వ్యవహరించకుండా, ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా చేసినట్లయితే అది హత్య కాదు."

58. ఈ నిబంధనను పరిశీలిస్తే ఈ విషయాన్ని మినహాయింపు 4 పరిధిలోకి తీసుకురావాలంటే నాలుగు షరతులను తప్పనిసరిగా పాటించాల్సి ఉంటుంది.

(1) అది ఆకస్మిక పోరాటం;

(2) ఎలాంటి ముందస్తు ప్రణాళిక లేదు;

(3) ఆవేశపు వేడిలో ఆ పని జరిగింది; మరియు; (iv) దుండగుడు ఎటువంటి అనుచిత ప్రయోజనం పొందలేదు లేదా క్రూరమైన రీతిలో వ్యవహరించలేదు.

59. మినహాయింపు 4 ను సాదాసీదాగా చదివినప్పుడు, (ఎ) ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా, (బి) ఆకస్మిక పోరాటంలో, (సి) నేరస్థులు అనవసరమైన ప్రయోజనాన్ని పొందకుండా లేదా క్రూరమైన లేదా అసాధారణమైన రీతిలో వ్యవహరించకుండా మరణం సంభవిస్తే మినహాయింపు 4 యొక్క సహాయాన్ని ఉపయోగించవచ్చని అనిపిస్తుంది; మరియు (డి) పోరాటం చంపబడిన వ్యక్తితో అయి ఉండాలి. ఒక కేసును మినహాయింపు 4 పరిధిలోకి తీసుకురావడానికి అందులో పేర్కొన్న అన్ని పదార్థాలను కనుగొనాలి.

60. పోస్టుమార్టం నిర్వహించిన పీడబ్ల్యూ 7 డాక్టర్ శ్రీకాంత్ వాంగ్మూలం ఆధారంగా మృతుడికి ఎంత గాయాలయ్యాయో ఇప్పటికే గుర్తించాం. కొడవలి, కత్తి వంటి ప్రమాదకరమైన ఆయుధాల వల్ల శరీరంలోని కీలక భాగాలపై పడిన గాయాల స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, ఇది ఐపీసీ సెక్షన్ 302 కేసు అనే నిర్ధారణ నుంచి తప్పించుకునే అవకాశం లేదు.

61. ఈ కేసు ఐపీసీ సెక్షన్ 4 నుంచి సెక్షన్ 300 పరిధిలోకి వస్తుందని, అలాంటి ప్రయోజనాన్ని నిందితులకు వర్తింపజేయాలన్న పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదనను అంగీకరించడం మాకు చాలా

కష్టం. క్షణికావేశంలో ఈ సంఘటన జరిగిందని, గొడవ కూడా అకస్మాత్తుగా జరిగిందని ప్రస్తుతానికి భావించినా, నిరాయుధుడిగా, నిస్సహాయంగా ఉన్న మృతుడిపై దుండగులు ప్రమాదకరమైన ఆయుధంతో తొమ్మిది దెబ్బలు కొట్టారన్న వాస్తవాన్ని విస్మరించకూడదు. ఐపీసీ సెక్షన్ 300 లోని క్లాజ్ (3) పరిధిలోకి కేసులు రావాలంటే, ఉద్దేశపూర్వక శారీరక గాయం లేదా ప్రకృతిలో మరణానికి కారణమయ్యే గాయాల వల్ల మరణం సంభవించినంత వరకు, నేరస్థుడు మరణానికి కారణం కానవసరం లేదు. రాజ్వంత్ సింగ్ వి. ఏఐఆర్ 1966 ఎస్సీ 1874 లో నివేదించిన కేరళ రాష్ట్రం ఈ అంశానికి తగిన ఉదాహరణ.

62. మొత్తంగా ఈ కేసును పరిశీలిస్తే, హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల్లో జోక్యం చేసుకోవడానికి పిటిషనర్లు ఎలాంటి కేసు పెట్టలేదని మేము విశ్వసిస్తున్నాము.

63. ఫలితంగా, ఈ అప్పీలు విఫలం అవుతుంది మరియు తద్వారా తిరస్కరించబడుతుంది.

64. ప్రస్తుత అప్పీలు తుది విచారణ పూర్తయ్యే వరకు ఇక్కడ ఉన్న ఇద్దరు పిటిషనర్లను బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని ఆదేశించినట్లు రికార్డులు సూచిస్తున్నాయి. పిటిషనర్ నెం.2 ను 01.10.2010 నాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని, 04.03.2013 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా ఇందులోని పిటిషనర్ నెం.1 ను బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని ఆదేశించింది. 2001 సెషన్స్ కేసు నెం.323 లో పుణె అదనపు సెషన్స్ జడ్జి సంతృప్తి మేరకు వారు సమర్పించిన బెయిల్ బాండ్లను రద్దు చేశారు. నేటి నుంచి రెండు వారాల్లోగా వీరిద్దరూ ట్రయల్ కోర్టులో లొంగిపోవాలని ఆదేశించింది.

65. అప్పీలుదారులు ట్రయల్ కోర్టులో లొంగిపోయిన తర్వాత, విధించిన శిక్షను అనుభవించడానికి వారిని జ్యుడీషియల్ కస్టడీకి పంపుతారు.

66. పెండింగ్లో ఉన్న దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే వాటిని పరిష్కరించాలి.

నిధి జైన్ అప్పీల్ కొట్టివేయబడినది.

(సహకరించారు : ఆదిత్యరాజ్ పటోడియా, రాఖీ, ఎల్సీఆర్ఏలు)